

Materiały faktograficzne

Paweł Franczak, Magdalena Banaszkiewicz, Armin Mikos v. Rohrscheidt

Raport z analizy potencjału turystyczno- kulturowego miasta Krakowa i powiatu ziemskiego krakowskiego

1. Dane dotyczące przebiegu badania

Obszar badania: miasto Kraków, powiat ziemski krakowski

Lokalizacja: województwo małopolskie

Zasięg: mikroregion

Metodologia: metoda oceny potencjału turystyczno-kulturowego mikroregionów zawarta w: Mikos von Rohrscheidt A., 2010, Turystyka kulturowa. Fenomen, potencjał, perspektywy (Wyd.2) Wyd. KulTour.pl, Poznań.

Kwerenda: źródłowa literatury i materiałów kwiecień-czerwiec 2014

Zapytania waloryzacyjne w obiektach i wizje lokalne: czerwiec-lipiec 2014,

Badania terenowe: czerwiec-lipiec 2014,

Przeprowadzający badanie terenowe: Paweł Franczak

Data wypełnienia formularza: 2-20 lipiec 2014

2. Formularz waloryzacji mikroregionu

Kategoria I: Potencjalne cele turystyki kulturowej

I.A: Zabytki:

I.A. a) Obiekty sakralne:

Historyczna katedra (12 punktów)

Bazylika archikatedralna p.w. św. Stanisława i św. Wacława w Krakowie (Katedra Wawelska), na Wzgórzu Wawelskim (12)

Historyczna bazylika (za pierwsze dwie, punkty tylko wówczas, jeśli nie są katedrami) (6)

Kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Krakowie (Kościół Mariacki;

Bazylika Mariacka, fara krakowska); kościół gotycki z przełomu XIV/XV w. (6)

Bazylika kolegiacka p.w. św. Floriana z XVII w., na rogu Pl. Matejki w Krakowie (6)

Historyczny zespół sakralny dużej wielkości Z (pierwsze dwa) (6)

Klasztor Benedyktynów w Tyńcu z XI w. (6)

Klasztor Sióstr Norbertanek z XII w. na Zwierzyńcu w Krakowie (6)

Opactwo Cystersów z XIII w. w Krakowie Mogile (0)

Klasztor Franciszkanów przy ul. Franciszkańskiej w Krakowie; (0)

Klasztor Dominikanów przy ul. Stolarskiej w Krakowie (0)

Klasztor Kamedułów na Bielanych w Krakowie (0)

Klasztor Paulinów Na Skalce w Krakowie (0)

Klasztor Augustianów na Kazimierzu w Krakowie (0)

Mniejszy lub częściowo zachowany historyczny zespół sakralny (pierwsze dwa) (3)

Klasztor Bernardynek przy ul. Poselskiej w Krakowie (3)

Klasztor oo. Pijarów w Krakowie (3)

Klasztor Kanoników Regularnych Laterańskich przy ul. Bożego Ciała w Krakowie (0)

Klasztor Bernardynów na Stradomiu w Krakowie (0)

Klasztor Księży Misjonarzy na Stradomiu w Krakowie (0)

Klasztor Franciszkanów d. Reformatów przy ul. Reformackiej w Krakowie (0)
Historyczna znacząca świątynia innych religii lub wyznań ZD (za pierwsze dwie) (6)
Synagoga Stara przy ul. Szerokiej w Krakowie (6)
Synagoga Remuh przy ul. Szerokiej w Krakowie (6)
Synagoga Wysoka przy ul. Józefa w Krakowie (0)
Synagoga Mała (Wolfa Poppera) przy ul. Szerokiej w Krakowie (0)
Synagoga Izaaka Akubowicza na rogu ul. Izaaka i ul. Kupa w Krakowie (0)
Synagoga Postępowa (Tempel) przy ul. Miodowej w Krakowie (0)
Kościół p.w. św. Marcina (Parafia Ewangelicko-Augsburska w Krakowie) przy ul. Grodzkiej (0)

Sanktuarium historyczne o znaczeniu krajowym lub regionalnym (diecezjalnym) (1 pierwsze) (6)

Sanktuarium św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Krakowie (6)
Sanktuarium Pana Jezusa Ukrzyżowanego w Krakowie Mogile (0)
Sanktuarium o znaczeniu ponadregionalnym bez historycznego kultu (za pierwsze dwa) (7)
Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie Łagiewnikach (7)
Sanktuarium św. Jana Pawła II w Krakowie Łagiewnikach (7)
Inne sanktuarium tej rangi lub sanktuarium o znaczeniu regionalnym bez historycznego kultu (pierwsze dwa) (3)
Sanktuarium Matki Bożej Płaszowskiej w Krakowie (3)
Sanktuarium św. Józefa Oblubieńca NMP w Krakowie (3)
Inna historyczna stale dostępna świątynia innych wyznań i religii (4)
Synagoga Kupa przy ul. Jonatana Warschauera (4)
Inna świątynia innych wyznań i religii Z (2)
Cerkiew greckokatolicka p.w. Podwyższenia Krzyża świętego wzniesiona w XVII w. w stylu barokowym jako kościół p.w. św. Norberta (2)
Cerkiew prawosławna pod wezwaniem Zaśnięcia Najświętszej Maryi Panny (Zaśnięcia Przenajświętszej Bogurodzicy) przy ul. Szpitalnej w Krakowie (2)
Aktualna siedziba biskupia (6)
Pałac Biskupi przy ul. Franciszkańskiej w Krakowie (6)
Inne obiekty sakralne o znacznych walorach architektonicznych (pierwsze trzy) (4)
Kolegiata akademicka p.w. św. Anny z XIV w. przy ul. św. Anny w Krakowie (4)
Kościół p.w. świętych. Apostołów Piotra i Pawła z przełomu XVI/XVII w. przy ul. Grodzkiej w Krakowie; pierwsza budowla barokowa w Krakowie i Polsce (4)
Kościół p.w. św. Andrzeja z XI w. przy ul. Grodzkiej w Krakowie; zachowana bryła romańska (4)
Kościół p.w. św. Barbary z przełomu XIV/XV w., przy Pl. Mariackim (0)
Kościół p.w. św. Marka, ul. Św. Marka, Kraków; gotycki z wczesnobarokowym wnętrzem (0)
Kościół p.w. św. Wojciecha na Rynku Głównym; romański, wg tradycji, pobyt św. Wojciecha (0)
Kaplica „Na Wodzie” p. w św. Józefa Robotnika w Ojcowie (0)
Kościół Matki Bożej Królowej Polski (Arka Pana) przy ul. Obrońców Krzyża w Krakowie (0)
Kościół Świętego Krzyża w Krakowie, przy pl. Św. Ducha w Krakowie, z palmowym sklepieniem nawy, wspartym na jednym filarze (0)

I.A. b) Zamki i pałace:

Monumentalny zamek lub pałac historyczny, miejsce ważnych wydarzeń ZD (za pierwsze trzy) (12)

Zamek Królewski na Wawelu; rezydencja królewska mieszcząca się na Wzgórzu Wawelskim (12)

Zamek lub pałac historyczny, miejsce ważnych wydarzeń ZD (za pierwsze trzy) (5)
Pałac Królewski w Łobzowie, siedziba królewska (5)
Pałac pod Baranami przy Rynku Głównym w Krakowie, podczas rewolucji krakowskiej 1848 r. siedziba Gwardii Narodowej, potem ośrodek życia politycznego i kulturalnego Krakowa. Gościł m.in. Franciszka I, króla Fryderyka Augusta, księcia Józefa Poniatowskiego (5)
Pałac Arcybiskupów Gnieźnieńskich w Krakowie przy ul. Grodzkiej, dawna krakowska siedziba Prymasów Polski (5)
Pałac Pod Krzysztofory, rezydencja królewska (0)
Zamek lub pałac historyczny ZD (za pierwsze trzy) (3)
Zamek w Pieskowej Skale, wybudowany w I poł. XIV w. przez króla Kazimierza III Wielkiego; stanowił element łańcucha obronnego warowni obronnych „Orlich Gniazd” i był m. in. siedzibą rodu Wielkopolskich (3)
Pałac Radziwiłłów w Balicach; z XV w. będący siedzibą rodów Radziwiłłów, Ossolińskich, Bonerów oraz Firlejów (3)
Zamek w Korzkwi, z XIV w. (3)
Willa Decjusza (0)
Zamek lub pałac stylizowany (za pierwsze dwa*) (2)
Pałac Potockich w Krzeszowicach (0)
Zamek w Przegorzalach (0)
Dwór lub inna rezydencja, miejsce ważnych wydarzeń (za pierwsze trzy) (6)
Dworek Jana Matejki w Krzesławicach (6)
Dwór w Polance Hallera, rezydencja rodu Hallerów, miejsce urodzenia m.in. Stanisława Hallera, generała dywizji Wojska Polskiego (6)
Dwór w Branicach (Kraków), rezydencja rodu Branickich (6)
Ruina historyczna zamku/grodu/pałacu D (za pierwsze trzy***) (2)
Zamek w Ojcowie; z XIV w. był własności wielu osobistości m. in. królowej Bony Sforza (2)
Zamek Tenczyn w Rudnie, z XIV w. (2)
Zamek na tzw. Zamkowej Skale w Białym Krzyżu, z XIV w. (0)
Ruiny zamku w Białym Kościele, z XIV w. (0)
Grodzisko na wzgórzu Okopy w Ojcowie (0)

I.A. c) Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne:

Średniowieczny cenny zespół urbanistyczny z rynkiem i ulicami, zachowany w znacznej części (za pierwsze trzy) (12)
Układ urbanistyczny Krakowa w obrębie Plant, założony w 1257 r. (12)
Układ urbanistyczny d. miasta Kazimierza i Stradomia, z poł. XIV w. (12)
Inny cenny zespół urbanistyczny na przynajmniej krajową skalę (10)
Układ urbanistyczny Nowej Huty, założony w latach 1949-1956 (10)
Historyczny zespół urbanistyczny z rynkiem, zachowany we fragmentach (pierwsze dwa) (3)
Układ urbanistyczny Kleparza, z poł. XIV w. (3)
Układ urbanistyczny d. miasta Podgórze, z XVIII w. (3)
Układ urbanistyczny Wesołej, z XIII oraz XVI w. (0)
Budynek o znacznych walorach architektonicznych, miejsce ważnych wydarzeń ZD (pierwsze trzy) (6)
Collegium Novum, neogotycki gmach zbudowany w latach 1883-1887, pełniący funkcję rektoratu Uniwersytetu Jagiellońskiego, w którym 6.11.1939 r. rozegrały się wydarzenia Sonderaktion Krakau, kiedy okupant uwięził 183 profesorów (6)
Pałac Wodzickich przy ul. św. Jana 11 w Krakowie, w 1848 r. budynku delegacja obywatelska wymogła zgodę austriackich komisarza na zwolnienie więźniów politycznych, w okresie Wiosny Ludów (6)

- Budynek o znacznych walorach architektonicznych ZD (pierwsze trzy**) (4)
Sukiennice na Rynku Głównym w Krakowie, z 1344-1392, następnie przebudowane w 1557-1559 oraz 1875-1879 (4)
- Wieża ratuszowa na Rynku Głównym w Krakowie, z XIV-XV w.* (4)
- Ratusz d. miasta Kazimierz, z 1578 i 1876 r.* (0)
- Wieża ratuszowa na Rynku Głównym z XIV-XV w. przebudowana w 1783 r.* (0)
- Nowy ratusz d. miasta Podgórze, z 1844-1854 r.* (0)
- Collegium Maius, z XV w.* (0)
- Historyczne fortyfikacje miejskie zachowane w znacznej części ZD (4)
- Pozostałości murów obronnych Krakowa z Bramą Floriańską i Barbakanem, z XIV-XV w.* (4)
- Znaczne fragmenty historycznych fortyfikacji miejskich (2)
- Pozostałości murów obronnych d. miasta Kazimierz, z XIV-XVI w.* (2)
- Ruiny fortyfikacji miejskich (1)
- Pozostałości Bramy Rzeźników na Gródku (zwanej Bramą Rzeźników), będąca zamurowaną najstarszą bramą w murach Krakowa, z 1289 r. Zachowana w fasadzie budynku Kościoła Matki Bożej Śnieżnej* (1)
- Zachowane w znacznej części zespoły zabytkowe związane z dziejami innych niż polska grup etnicznych (za pierwsze dwa zespoły) (7)
- Rejon ul. Szerokiej na Kazimierzu w Krakowie, przy której mieszczą się trzy bożnice (spośród których Synagoga Remuh nadal funkcjonuje), Mykwa Wielka oraz cmentarz żydowski* (7)
- Pojedyncze zabytki związane z dziejami innych grup etnicznych ZD (za pierwsze dwa*) (4)
- Okrągłak na Placu Nowym w Krakowie, wybudowany w 1900 r. w którym znajdowała się rytualna rzeźnia drobiu miejscowej gminy żydowskiej* (4)
- Częściowo zniszczone lub niedostępne obiekty związane z innymi grupami etnicznymi (pierwsze dwa) (1)
- Mury getta zachowane przy ul. Lwowskiej oraz ul. Limanowskiej, kształt przypomina macewy* (1)
- Znacznie zniszczony kirkut w Słomnikach* (1)
- Zabytek techniki/obiekt przemysłowy o znaczeniu krajowym ZD (pierwsze dwa*) (7)
- Bulwary Wiślane w Krakowie wraz z Drogą Wodną Górnej Wisły* (7)
- Zabytek techniki/przemysłowy o znaczeniu regionalnym ZD (do trzech***) (3)
- Krakowska zajezdnia tramwajowa, której budowę rozpoczęto w 1882 r.* (3)
- Zespół gazowni miejskiej w Krakowie, z poł. XIX w.* (3)
- Most Piłsudskiego na Wiśle w Krakowie, o stalowej konstrukcji kratowo-nitowej wybudowany w 1933 r., a odbudowany w 1948 r.* (3)
- Zespół elektrowni miejskiej w Krakowie, z początku XX w.* (0)
- Elektrownia podgórska* (0)
- Stacja uzdatniania wody na Bielanych* (0)
- Wiadukt kolejowy na ul. Dietla (na tzw. Starej Wiśle) w Krakowie* (0)
- Wieża ciśnień w Skotnikach w Krakowie* (0)
- Hala ocynowni chemicznej w Krakowie Nowej Hucie, przy ul. Ujastek* (0)
- Browar Krakowski przy ul. Lubicz* (0)
- Elektrownia teatru miejskiego* (0)
- Strażnicza pożarnicza* (0)
- Historyczna funkcjonująca stale linia kolejowa lub żeglugowa (tylko za przystanek początkowy lub końcowy danej linii) (6)
- Dworzec Główny w Krakowie, stanowiący początkowy przystanek kolei galicyjskiej im. Karola Ludwika, funkcjonującej od poł. XIX w.* (6)

I.A. d) Obiekty militarne:

Zespół forteczny o bardzo dużym znaczeniu militarnym, zachowany w znacznej części
ZD(10)

Twierdza Kraków, z Cytadelą Twierdzy Wawel oraz licznymi fortami, bastionami i szancami zlokalizowanymi w dwóch pierścieniach wokół miasta (10)

Zachowana w dużej części, dostępna linia umocnień, ważna strategicznie (pierwsze dwie) (4)
Fortyfikacje OKH Stellung B-1; niemieckie fortyfikacje wokół Krakowa, w dolinie Rudawy (4)

Zachowana w niewielkiej części, dostępna linia umocnień (2)*

Zespół niemieckich fortyfikacji z 1944 r. w Czulówku (2)

Dodatkowe punkty za obiekty dziedzictwa kulturowego:

Obiekty Dziedzictwa Kulturowego o znaczeniu międzynarodowym ZD: UNESCO (30)

Historyczny zespół urbanistyczny i architektoniczny miasta Krakowa; Stare Miasto wraz ze wzgórzem Wawelskim i dzielnicą Kazimierz (średniowieczny obszar Kazimierza, wraz z przedmieściami Stradomia) (30)

Obiekt będący na polskiej liście Pomników Historii ZD (dodatkowo, jeśli nie znajduje się on na liście UNESCO) (15)

Stare Miasto w Krakowie, Wawel, Kazimierz i Stradom (będące na liście UNESCO), poza obszarem Obiektu UNESCO - Podgórze, Nowy Świat oraz Piasek (15)

Dodatkowe punkty za wszystkie miejsca bądź obiekty wypisanych powyżej klas:

Za stałych przewodników miejskich oprowadzających po obiektach lub przewodników obiektowych w j. polskim (za pierwsze pięć) (po 2)

Oprowadzanie po wszystkich zabytkach na Starym Mieście i Kazimierzu (10)

Za minimum dwa języki obce w ofercie przewodników (w pierwszych pięciu) (po 1)

Oprowadzanie po wszystkich zabytkach na Starym Mieście i Kazimierzu (5)

Za minimum dwa języki obce w ofercie przewodników obiektowych (w pierwszych pięciu) (po 1 pkt)

We wszystkich obiektach istnieje możliwość wynajęcia przewodnika, w co najmniej dwóch językach obcych (5)

Przewodniki elektroniczne po obiekcie (za pierwsze trzy) (1)

Królewska Katedra na Wawelu p.w. św. Stanisława i św. Wacława w Krakowie (1)

Kościół p.w. św. Piotra i Pawła w Krakowie (1)

Własny materiał informacyjny w obiekcie, jak publikacje monograficzne, albumy (za pierwsze trzy obiekty) (1 pkt)

Każdy z powyższych obiektów (3)

Własny materiał informacyjny w obiekcie w językach obcych (przynajmniej dwóch) w pierwszych trzech obiektach (1 pkt)

Każdy z powyższych obiektów (3)

Za bardzo dobry stan konserwacji i estetyki najważniejszych trzech obiektów (element uznaniowy) można doliczyć w sumie od 1 do 2 punktów dla całego regionu)

Bardzo dobry stan konserwacji i estetyki wszystkich powyższych obiektów (2)

I.B.) Miejsca historyczne lub znaczące:**I.B.a) Budowle historyczne i monumenty:**

Monumenty (pomniki) o znaczeniu krajowym (do trzech*) (6)

Kopiec Piłsudskiego w Krakowie (6)

Pomnik Adama Mickiewicza na płycie Rynku Głównego w Krakowie (6)

Pomnik Smoka Wawelskiego w Krakowie (6)

Pomnik Jana Pawła II koło Katedry Wawelskiej (0)

Monumenty (pomniki) o znaczeniu regionalnym (do trzech) (2)

Pomnik Grunwaldzki, na Placu Matejki w Krakowie (2)

Pomnik Tadeusza Rejtana, u zbiegu ulic Garbarskiej, Basztowej i Asnyka (2)

Pomnik Tadeusza Kościuszki na Wawelu (2)

Pomnik Stanisława Wyspiańskiego, przy Muzeum Narodowym w Krakowie (0)

Pomnik prezydenta Krakowa Józefa Dietla, na Placu Wszystkich Świętych (0)

Ołtarz Trzech Tysiącleci na Skalce (0)

Pomnik Mikołaja Kopernika koło Collegium Novum (0)

*Pomniki lub obiekty małej architektury o znaczeniu lokalnym (do trzech****) (1)*

Pomnik Józefa Piłsudskiego i czynu Legionowego przy ul. Piłsudskiego (0)

Pomnik ks. Piotra Skargi na Placu św. Marii Magdaleny w Krakowie (0)

Miejsca historyczne o znaczeniu międzynarodowym (do trzech) (8)

Rynek Główny w Krakowie, miejsce wielu ważnych wydarzeń w skali międzynarodowej i krajowej, m.in. miejsce złożenia w 1525 r. hołdu pruskiego czy w 1794 r. Insurekcji Kościuszkowskiej (8)

Katedra Wawelska: miejsce koronacyjne i pochówków królów polskich (8)

Wierzynek, miejsce tzw. uczty u Wierzyńka zorganizowane podczas zjazdu europejskich monarchów i książąt w Krakowie w dniach 22-27.09.1364 r. (8)

Miejsca historyczne o znaczeniu krajowym (do trzech) (4)

Wzgórze Wawelskie – siedziba królów polskich (4)

Rynek Kleparski – miejsce zawiązania konfederacji barskiej w 1768 r. przez szlachtę woj. krakowskiego (4)

Brama Floriańska – tradycyjne miejsce szarży Księcia Józefa Poniatowskiego na szwadron żołnierzy Suworowa w 1809 r. (4)

*Miejsca historyczne o znaczeniu regionalnym (do trzech**) (2)*

Błonia krakowskie – miejsce m.in. pielgrzymek papieskich (0)

Plac przed kościołem p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa, gdzie stoi pomnik Krzyża Nowohuckiego, upamiętniający walki o krzyż nowohucki w 1960 r. (0)

Miejsca związane z akcją utworów literackich o krajowym znaczeniu (za pierwsze trzy) (2)

Tyniec, miejsce akcji powieści H. Sienkiewicza „Krzyżacy” (2)

Dworek „Rydlówka” w Bronowicach, miejsce wesela z dramatu S. Wyspiańskiego „Wesele” (2)

Studzienka Badyłaka na Rynku Głównym w Krakowie, jedno z miejsc akcji „Spisu cudzołóżnic” J. Pilcha (2)

Miejsca związane z biografią osób o międzynarodowym znaczeniu (pierwsze trzy) (3)

Pałac Biskupi przy ul. Floriańskiej 3 w Krakowie, z „oknem papieskim”, wieloletnie miejsce zamieszkania biskupa Karola Wojtyły, a późniejszego papieża Jana Pawła II (3)

Dom Literatów przy ul. Krupniczej 22 w Krakowie, miejsce zamieszkania i inspiracji W. Szyborskiej – noblistki (3)

Dom przy ul. Bogusławskiego 6 w Krakowie, dom noblisty Cz. Miłosza (3)

Miejsca związane z biografią osób o krajowym znaczeniu (do trzech) (2)

Gmach Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie im. Jana Matejki, związany z wybitnym polskim malarzem J. Matejko (2)

Katedra Wawelska, miejsce związane z kardynałem Adamem Stefanem Sapiehą, uważanego za jedną z czołowych postaci w historii polskiego Kościoła, nazywanego Księciem Niezlomnych (2)

Grobowiec S. Lema na Cmentarzu Salwatorskim, polskiego pisarza, przedstawiciela nurtu

fantastyki naukowej (2)

Miejsca związane z biografią osób o regionalnym znaczeniu (pierwsze dwa) (1)

Planty Dietlowskie, planty zaprojektowane na miejscu tzw. Starej Wisły przez J. Dietla, prezydenta Krakowa i rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego (1)

Grób J. Leo na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie, prezydenta Krakowa, inicjatora stworzenia w latach 1907-1915, tzw. Wielkiego Krakowa (1)

I.B. b) Cmentarze historyczne:

Nekropolia zbiorowa władców Polski (8)

Bazylika archikatedralna św. Stanisława i Wacława na Wawelu, miejsce spoczynku 17 królów (8)

Nekropolia zbiorowa innych znanych w skali kraju osobistości (do trzech) (5)

Krypta Zasłużonych na Skalce, miejsce pochówku m. in. W. Pola, Cz. Miłosza, S. Wyspiańskiego (5)

Cmentarz Rakowicki w Krakowie, spoczywają m. in. M. Grechuta, J. Mehoffer, J. Matejko (5)

Panteon Narodowy w Kościele p.w św. Piotra i Pawła w Krakowie, spoczywają m.in. P. Skarga, A. Trzebnicki, S. Mrożek (5)

Nekropolia zbiorowa znanych osób w skali regionu (do trzech) (2)

Cmentarz Batowicki w Krakowie, miejsce pochówku m. in. W. Chęłmickiego, K. Urbana (2)

Cmentarz Podgórski w Krakowie, miejsce pochówku m. in. W. Eliaż-Radzikowski, F. Maryewski (2)

Nowy cmentarz żydowski w Krakowie, miejsce pochówku m. in. D.D. Bertram, O. Thon (2)

Cmentarz Remuh w Krakowie, miejsce pochówku m. in. M. Iserles, M. Margoliotz (0)

Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali kraju (do trzech) (2)

Kościół p. w św. Piotra i św. Pawła w Tyńcu, miejsce pochówku Zbigniewa, księcia Wielkopolski, Mazowsza i Kujaw (2)

Kościół p.w św. Franciszka z Asyżu w Krakowie, miejsce pochówku Bolesława Wstydlwego, księcia krakowskiego i sandomierskiego, błogosławionej księżnej Salomei (2)

Kościół Świętej Trójcy w Krakowie, miejsce pochówku Leszka Czarnego, księcia krakowskiego, sieradzkiego, łęczyckiego, inowrocławskiego, sandomierskiego, oraz św. Jacka Odrowąża (2)

Pojedyncze miejsce pochówku osobistości znanej w skali regionu (do trzech) (1)

Tyniecki cmentarz parafialny: grób Jerzego Turowicza, współtwórcy i redaktora naczelnego „Tygodnika Powszechnego” (1)

Cmentarz Salwatorski - grób Eugeniusza Romera, twórcy nowoczesnej kartografii polskiej

*Inny cmentarz zabytkowy z ciekawymi obiektami sztuki sepulkralnej*** (do dwóch) ZD (1)*

Krypta Reformatorów w Kościele p.w św. Kazimierza w Krakowie, w krypcie znajdują się naturalnie z mumifikowane zwłoki zakonników i świeckich (udostępniane corocznie 2 i 3 listopada) (1)

I.B. c) Budowle współczesne:

Budowle współczesne o bardzo wysokiej wartości architektonicznej D (5)

Małopolski Ogród Sztuki, nagradzany międzynarodowych konkursach (5)

Bryła budynku Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej „Manggha” w Krakowie, autorstwa japońskiego architekta A. Isozaki, uznana za jedną z 20 najcenniejszych realizacji architektonicznych w Polsce po 1989 r. (5)

I.C) Pojedyncze dzieła sztuki:

Pojedyncze obiekty sztuki historycznej o znaczeniu międzynarodowym (10)

Ołtarz Wita Stwosza w ołtarzu głównym Bazyliki Mariackiej, wykonany w latach 1477-1489 (10)

Globus Jagielloński w Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Collegium Maius, najstarszy zachowany globus na świecie, na którym zaznaczono Nowy Świat (10)

Pojedyncze obiekty sztuki o znaczeniu krajowym (do trzech) (5)

„Dama z gronostajem”, obraz olejny Leonarda da Vinci, przechowywany w Muzeum Książąt Czartoryskich w Krakowie (5)

Obraz „Hołd Pruski” autorstwa J. Matejki, w Muzeum Narodowym w Krakowie (5)

Szczerbiec, miecz koronacyjny królów Polski, w Muzeum Narodowym na Wawelu (5)

Światowid ze Zbucza, kamienny posąg z IX-X w., w Muzeum Archeologicznym w Krakowie (0)

Obraz „Mikołaj Kopernik, czyli rozmowa z Bogiem” Jana Matejki, aula Collegium Novum Uniwersytetu Jagiellońskiego (0)

Sakramentarz tyński, jeden z najstarszych zachowanych iluminowanych rękopisów na ziemiach polskich (0)

Konfesja św. Stanisława w Katedrze Wawelskiej (0)

Tzw. Włócznia Świętego Maurycego, średniowieczna broń ceremonialna uważana za pierwsze insygnium władców Polski, przechowywana na Wawelu (0)

Arrasy wawelskie, zakupione przez Zygmunta Augusta- w Zamku Królewskim na Wawelu (0)

I.D. Muzea i wystawy (w tym skanseny, galerie, muzea techniki):

Muzea o znaczeniu krajowym (do trzech) (8)

Gmach Główny Muzeum Narodowego w Krakowie (al. 3 Maja) (8)

Zamek Królewski na Wawelu – Państwowe Zbiory Sztuki (8)

Muzeum Książąt Czartoryskich (ul. św. Jana) (8)

Galeria Sztuki Polskiej XIX w. w Sukiennicach (0)

Muzeum o znaczeniu regionalnym (do trzech) (5)

Muzeum Archeologiczne (ul. Senacka) (5)

Muzeum Armii Krajowej (ul. Wita Stwosza) (5)

Muzeum Lotnictwa Polskiego (ul. prof. Michała Życzkowskiego) (5)

Muzeum Manggha ul. Marii Konopnickiej) (0)

Muzeum Sztuki Współczesnej (MOCAK) (ul. Lipowa) (0)

Muzeum Etnograficzne (ul. Krakowska) (0)

Fabryka Schindlera – Muzeum Historyczne Miasta Krakowa (ul. Lipowa) (0)

Podziemia Rynku Głównego – Muzeum Historyczne Miasta Krakowa (0)

Muzeum Jana Matejki (ul. Floriańska) (0)

Muzea o znaczeniu lokalnym (do trzech****) (2)

Żydowskie Muzeum Galicja (ul. Dajwór) (0)

Muzeum Inżynierii Miejskiej (ul. św. Wawrzyńca) (0)

Muzeum Farmacji (ul. Floriańska) (0)

Muzeum Historii Fotografii (ul. Józefitów) (0)

Muzeum PRL-u (os. Centrum E) (0)

Muzeum Witrażu (al. Zygmunta Krasińskiego) (0)

Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius (0)

Kamienica Szolayskich - Muzeum Narodowe w Krakowie (0)

Muzeum im. Emeryka Hutten-Czapskiego w Krakowie (0)

Muzeum – Zamek w Pieskowej Skale (0)

Inne muzea typu skansenowego (za pierwsze dwa) (6)

Zespół Budownictwa Drewnianego na Woli Justowskiej (6)
Zorganizowane w ostatnim roku wystawy czasowe o zasięgu krajowym (za pierwsze trzy) (4)
Wystawa „Maksymilian Gierymski. Dzieła, inspiracje, recepcja” w Muzeum Narodowym w Krakowie (4)
Wystawa „Filmy Andrzeja Wajdy w światowym plakacie filmowym” w Muzeum Narodowym w Krakowie (4)
Wystawa „Zbrodnia w sztuce” w Muzeum Sztuki Współczesnej (MOC AK) w Krakowie (4)
Wystawa „Biblioteka Sapiechów” w Zamku Królewskim na Wawelu (0)
Organizacja Nocy Muzeów w regionie na dużą skalę (ponad 10 placówek) (4)
Krakowska Noc Muzeów (udział ok. 50 placówek) (4)
Samodzielne prezentacje multimedialne (pierwsze dwie) (4)
Fontanna Woda, Światło, Dźwięk na Placu Szczepańskim w Krakowie (4)

Przy wszystkich uwzględnionych powyżej muzeach i ekspozycjach dodatkowe punkty za:

Ekspozycje i prezentacje multimedialne (do dwóch) (2)
Podziemia Rynku Głównego – Muzeum Historyczne Miasta Krakowa (2)
Fabryka Schindlera – Muzeum Historyczne Miasta Krakowa (2)
Wersje obcojęzyczne ekspozycji i prezentacji multimedialnych (do dwóch, za każdą 1)
Podziemia Rynku Głównego – Muzeum Historyczne Miasta Krakowa (1)
Fabryka Schindlera – Muzeum Historyczne Miasta Krakowa (1)
Ekspozycje i prezentacje albo samodzielne placówki muzealne związane tematycznie z innymi grupami narodowymi lub etnicznymi, dziejami innych państw lub narodów (za pierwsze dwie z objaśnieniami w innym języku) (3)
Wystawa „Śladami Pamięci” w Żydowskim Muzeum Galicja w Krakowie (3)
Wystawa „Jestem kroplą w morzu. Sztuka ukraińskiej rewolucji” w Muzeum Sztuki Współczesnej MOC AK w Krakowie (3)
Przewodniki elektroniczne (1)
Zamek Królewski na Wawelu – Państwowe Zbiory Sztuki (1)
Muzeum Historyczne Miasta Krakowa (1)
Muzeum Archeologiczne w Krakowie (1)
Wersje obcojęzyczne przewodników elektronicznych (do 2 języków za każdy) (1)
Podziemia Rynku Głównego – Muzeum Historyczne Miasta Krakowa (1)
Zamek Królewski na Wawelu – Państwowe Zbiory Sztuki (1)
Przewodnicy obiektowi stali (2)
Muzeum Armii Krajowej w Krakowie (2)
Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie (2)
Ponadto: we wszystkich wymienionych muzeach o znaczeniu krajowym i w większości muzeów o znaczeniu regionalnym (0)
Przewodnicy obcojęzyczni obiektowi stali za każdy język do trzech (1)
Muzeum Armii Krajowej w Krakowie, Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie (3)
Przewodnicy obiektowi na wcześniejsze zamówienie (1)
Zamek Królewski na Wawelu – Państwowe Zbiory Sztuki, Muzeum Historyczne Miasta Krakowa – Gmach Główny, Podziemia Rynku Głównego w Krakowie, Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie, Muzeum Sztuki Współczesnej (MOC AK) w Krakowie, Muzeum Etnograficzne w Krakowie, Fabryka Schindlera w Krakowie, Galeria Sztuki Polskiej XIX w. w Sukiennicach, Kamienica Szolayskich - Muzeum Narodowe w Krakowie, Muzeum im. Emeryka Hutten-Czapskiego, Muzeum Archeologiczne w Krakowie, Muzeum Armii Krajowej, Muzeum Manggha, Muzeum Inżynierii Miejskiej, Muzeum Farmacji, Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius (16)
Przewodnicy obiektowi na wcześniejsze zamówienie w przynajmniej 2 językach obcych (1)
We wszystkich powyższych placówkach muzealnych (16)

Mikroeventy dostępne na zamówienie grupowe podczas zwiedzania muzeum (pierwsze dwa- po 1)

Muzeum Archeologiczne w Krakowie, nazwa: „Zajęcia ludności w pradziejach” (1)

Muzeum Etnograficzne w Krakowie, oferta warsztatowa dostosowana do wieku uczestników oraz do podstawy programowej m.in. „Wysoka i niska? Kultura ludowa jako temat literatury i sztuki” (1)

Muzeum Manggha, nazwa: „Japonia wczoraj i dziś” (0)

Muzeum Inżynierii Miejskiej, wiele ofert edukacyjnych m.in. „W poszukiwaniu ukrytej szkatułki” (0)

Szereg innych mikroeventów w pozostałych wymienionych muzeach (0)

Własny materiał informacyjny, wydany nie dawniej niż przed 5 laty (1)

W większości powyższych placówkach muzealnych (7)

Sklep muzealny otwarty w godzinach pracy muzeum (1)

Muzeum Narodowe, Muzeum Etnograficzne w Krakowie, Zamek Królewski na Wawelu,

Podziemia Rynku Głównego w Krakowie, Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie, Muzeum Archeologiczne w Krakowie, Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius (7)

Przy muzeach o znaczeniu **krajowym** dodatkowe punkty za:

Opis zbiorów w językach obcych (1)

Wszystkie powyższe placówki muzealne (3)

Pojedyncze eksponaty (kolekcje) o znaczeniu międzynarodowym (do dwóch w sumie) (2)

Zamek Królewski na Wawelu – Państwowe Zbiory Sztuki (2)

Muzeum Książąt Czartoryskich (ul. św. Jana) (2)

Przy muzeach regionalnych i lokalnych punkty dodatkowe za:

Stałe godziny otwarcia (1)

Każda z powyższych placówek muzealnych (3)

Pojedyncze eksponaty lub kolekcje o znaczeniu międzynarodowym (do dwóch w sumie) (2)

Każda z powyższych placówek muzealnych (4)

Pojedyncze eksponaty o znaczeniu krajowym (najwyżej jeden) (1)

Każda z powyższych placówek muzealnych (1)

Własny materiał informacyjny, opracowania mniejsze (broszury, foldery) (1)

Każda z powyższych placówek muzealnych (3)

I.E. Eventy kulturowe:

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu międzynarodowym (7)

Międzynarodowy Festiwal Kina Niezależnego Off Plus Kamera (7)

Misteria Paschalia – festiwal poświęcony muzyce renesansu i baroku (7)

Festiwal Kultury Żydowskiej w Krakowie (7)

Międzynarodowy Festiwal Teatralny Boska Komedia (7)

Międzynarodowy Festiwal Literacki im. Czesława Miłosza (7)

Conrad Festival (7)

Międzynarodowy Festiwal Teatrów Ulicznych (0)

Międzynarodowe Triennale Architektury (0)

World Press Photo w Krakowie (0)

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu krajowym (do dwóch) (6)

Opera Rara (6)

Festiwal Muzyki Filmowej w Krakowie (6)

Dni Bachowskie w Krakowie (0)

Dni Tischnerowskie w Krakowie (0)

Festiwal Literacki im. Czesława Miłosza (0)

Regularne eventy kultury wysokiej o znaczeniu regionalnym (do dwóch) (4)
Festiwal Sztuk Wizualnych Grolsch ArtBoom (4)
Krakowskie Reminiscencje Teatralne (4)
Krakowskie Spotkania z Muzyką Cerkiewną (0)
Festiwal Plakatu Reklamowego w Krakowie (0)
Białoprądnicki Teatr Ogrodowy w Krakowie (0)
Letni Festiwal Opery Krakowskiej (0)
Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu międzynarodowym (7)
Coke Live Music Festival (7)
Unsound Festival (7)
Festiwal Sacrum Profanum (7)
Street Art Międzynarodowy Festiwal Teatrów Ulicznych (7)
Międzynarodowy Festiwal Filmowy Etiuda&Anima (7)
Crossroads Festival (7)
Krakowskie Zaduszki Jazzowe (0)
Międzynarodowy Festiwal „Muzyka w Starym Krakowie” (0)
Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu krajowym (do trzech) (6)
Krakowskie Wianki (6)
Festiwal Muzyki Polskiej (6)
Krakowski Festiwal Kinowy (6)
Ogólnopolski Turniej Tańca w Krakowie (0)
Studencki Festiwal Piosenki (0)
Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu regionalnym (do trzech) (4)
Jarmark Świętojański (4)
Krakowski Festiwal Górski (4)
Małopolski Festiwal Smaku na Placu Wolnica (4)
Krakowska Wiosna Muzyki (0)
„Lato na Dachy” w Krakowie (0)
Regularne działanie na terenie regionu grup inscenizacji historycznej (za pierwsze dwie) (5)
Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznej Wrzesień 39 (5)
Małopolskie Stowarzyszenie Miłośników Historii „Rewelin” (5)
Stowarzyszenie rekonstrukcji historycznej „Poczet Krakowskiej Chorągwi Husarskiej” (0)
Towarzystwo Strzeleckie „Bractwo Kurkowe” (0)
Dodatkowy punkt przyznaje się za każdy dzień trwania danego eventu kultury masowej ponad 4 dni, (jednak nie więcej niż 3 punkty w sumie)
Misteria Paschalia (7 dni) (3)
Międzynarodowy Festiwal Kina Niezależnego Off Plus Kamera (10 dni) (1)
Festiwal Kultury Żydowskiej w Krakowie (5 dni) (0)
Festiwal Sztuk Wizualnych Grolsch ArtBoom (17 dni) (0)
Unsound Festival (8 dni) (0)
Festiwal Sacrum Profanum (7 dni) (0)
Conrad Festival (7 dni) (0)
Międzynarodowy Festiwal Teatralny Boska Komedia (9 dni) (0)
Festiwal Muzyki Polskiej (9 dni) (0)
Krakowski Festiwal Kinowy (8 dni) (0)
Międzynarodowy Festiwal Filmowy Etiuda&Anim (8 dni) (0)
Crossroads Festival (8 dni) (0)

I.G. Kulturowo znacząca oferta przyrodnicza:

ZOO, Akwaria, Park Dzikich Zwierząt, inne duże obiekty zoologiczne (za każdy do trzech) (4)

Ogród Zoologiczny w Krakowie (4)

Park Narodowy z Muzeum Przyrodniczym na obszarze regionu (za każdy 8)

Ojcowski Park Narodowy, w powiecie ziemskim krakowskim (8)

Park Krajobrazowy na terenie regionu (do trzech) (2)

Bieląńsko-Tyniecki Park Krajobrazowy (2)

Tenczyński Park Krajobrazowy (2)

Park Krajobrazowy Dolinki Krakowskie (2)

Rudniański Park Krajobrazowy (0)

Dłubniański Park Krajobrazowy (0)

Rezerwat przyrody na terenie regionu (poza Parkami Narodowymi i Krajobrazowymi) (do trzech) (1)

Rezerwat Bonarka (1)

Rezerwat Skalki Przegorzalskie (1)

Rezerwat Cieszyńianka (1)

Ogród Botaniczny, Palmiarnia, Arboretum (za pierwsze dwa obiekty) (4)

Ogród Botaniczny Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie (4)

Ogród przy rezydencji, park kultywowany (za pierwsze dwa obiekty) (2)

Ogród dworski w Zagórzycach Dworskich (2)

Ogród przy dworze Kaspra Rogalińskiego w Ujeździe (2)

Park miejski duży kultywowany (pow. od 4 ha) z obiektami sztuki (za pierwsze dwa) (2)

Park im. Henryka Jordana w Krakowie (2)

Planty Krakowskie (2)

Park Lotników Polskich w Krakowie (0)

I.H. Szlaki kulturowe:

Przebiegające przez region lub jego miejscowości materialne lub realne szlaki o znaczeniu międzynarodowym (8)

Szlak Cysterski, pętka małopolska, obiekt: opactwo w Mogile (Nowa Huta)(8)

Droga św. Jakuba, Katedra Wawelska, obiekt: kościół św. Wojciecha w Krakowie (8)

Przebiegające przez region lub jego miejscowości materialne szlaki o znaczeniu krajowym (za pierwsze trzy) (6)

Małopolski Szlak Architektury Drewnianej, obiekt: kaplica św. Małgorzaty i św. Judy w Krakowie, Kościół Wszystkich Świętych w Krakowie (6)

Szlak Orlich Gniazd, Zamek Wawelski, obiekt: ruiny zamku w Ojcowie (6)

Przebiegające przez region lub jego miejscowości materialne lub realne szlaki o znaczeniu regionalnym (za pierwsze dwa) (3)

Szlaki Papieskie, obiekt: kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Krakowie (Na Bielanych) (3)

Szlak Warowni Jurajskich, obiekt: kościół Wszystkich Świętych w Rudawie (3)

Materialne lub realne szlaki turystyczne w regionie (własne) (za pierwsze trzy) (3)
Szlak Twierdzy Kraków, obiekt: Fort 2 „Kościuszko” wokół Kopca Kościuszki w Krakowie (3)
Szlak Zabytków Żydowskich w Krakowie, obiekt: Synagoga Stara (3)
Szlak Pamięci Getto 1941-43, budynek przy Rynku Podgórskim 1 (dawna siedziba Rady Żydowskiej powołanej przez hitlerowców) (3)

Materialne lub realne szlaki lub trasy w miejscowościach regionu (pierwsze trzy) (3)
Droga Królewska w Krakowie, obiekt: Brama Floriańska (3)
Krakowski Szlak Techniki, obiekt: stacja kolejowa Kraków Główny (3)
Trasa Uniwersytecka, obiekt: Collegium Maius Uniwersytetu Jagiellońskiego (3)
Trasa Pamięci, obiekt: Apteka pod Orłem (0)
Wirtualne szlaki turystyczne, przebiegające przez ten region (za pierwsze trzy) (1)
Bursztynowy Szlak Greenways, kościół p.w. Narodzenia NMP w Skawinie (1)
Szlak Tradycyjnego Rzemiosła, pracownia Pani Moniki Dąbrowskiej w Zabierzowie (1)
Szlak Romański, obiekt: kościół św. Andrzeja w Krakowie (1)

Wirtualne trasy tematyczne w miejscowościach regionu (za pierwsze trzy) (1)
Krakowski Szlak Świętych, obiekt: kościół Na Skalce (1)
Krakowski Szlak Generała Bema, obiekt: dwór na Górze Borkowskiej w Krakowie (1)
Trasa nowohucka, obiekt: Kopiec Wandy (1)
Ścieżkami Jana Pawła II, obiekt: Pałac Biskupi w Krakowie (0)

Podziemne trasy turystyczne stale dostępne na terenie regionu (7)
Trasa turystyczna pod Rynkiem Głównym w Krakowie (7)
Szlak turystyczny z Wawelu do Smoczej Jamy w Krakowie (7)

Razem Kategoria I: 931

Kategoria II: Elementy obsługi turystycznej:

II.A. Informacja turystyczna:

Informacja turystyczna na miejscu, regularnie czynna (2)
Punkt Informacji Miejskiej Info Kraków (9 placówek na obszarze Krakowa) (2)
Centrum Informacji Turystycznej i Zakwaterowania. Biuro Jordan (0)
Diecezjalne Centrum Informacji i Promocji Turystyki w Krakowie (0)
Małopolska Organizacja Turystyczna w Krakowie (0)
Informacja w językach obcych, (za każdy język do trzech) (1)
Informacja turystyczna m. in. w języku angielskim, niemieckim, rosyjskim, francuskim i innych (3)
Przewodnicy miejscy lub terenowi na zamówienie (3)
Stowarzyszenie Przewodników Turystycznych – Kraków (3)
Przewodnicy miejscy lub terenowi, (za każdy język do czterech) (1)
Obsługa wycieczek w 16 językach (4)
Aktualny własny materiał informacyjny wysokiej jakości na temat regionu lub jego miejscowości (ogólnie) (2)
Materiały informacyjne wydawane przez Urząd Miasta Krakowa (2)
Wersje obcojęzyczne materiału informacyjnego wysokiej jakości (każdy język do trzech) (1)
Materiały informacyjne m. in. w języku: angielskim, niemieckim, włoskim, francuskim (3)

II.B. Infrastruktura turystyczna:

Hotele 5,4,3,2,1-gwiazdkowe, hostele, schroniska, kwatery zorganizowane – (za pierwsze dwa obiekty każdej kategorii) (2)

W mieście Kraków istnieje oferta noclegowa we wszystkich kategoriach: po przynajmniej dwa hotele wszystkich kategorii (20), przynajmniej dwa schroniska (4), przynajmniej dwa inne rodzaje kwater zorganizowanych (4) oraz hostele (4). Por. dokument: „Gdzie jeść i spać w Krakowie?” Razem: (32)

Restauracje z autentyczną kuchnią regionalną, (za pierwszy obiekt) (3)

Restauracja „Pod Aniołami”, ul. Grodzkiej 35 (3)

Restauracja „Wesele”, Rynek Główny 10 (0)

Restauracja „Biała Róża”, ul. Straszewskiego 16 (0)

Restauracja „Gościniec Floriański”, ul. Floriańska 21 (0)

Restauracja „Ogniem i Mieczem”, pl. Serkowskiego 7 (0)

Restauracje z autentyczną krajową kuchnią tradycyjną (za pierwszy inny obiekt) (2)

Restauracja „Chłopskie jadło”, ul. Grodzka 9 (2)

Restauracja „Miód Malina”, ul. Grodzka 40 (0)

Restauracja „Galicja po Kolei”, ul. Lwowska 4 (0)

Restauracja „Sąsiedzi”, ul. Miodowa 25 (0)

Inne restauracje (za pierwszy obiekt) (1)

Restauracja „Wierzynek”, Rynek Główny 15 (1)

Restauracja „La Campana”, ul. Kanonicza 7 (0)

Restauracja „Hawelka”, Rynek Główny 34 (0)

Restauracja „Trzy Kroki w Szaleństwo”, ul. Lubicz 28 (0)

Restauracja „Nowa Prowincja”, ul. Bracka 3-5 (0)

Restauracja „Dawno temu na Kazimierzu”, ul. Szeroka 1 (0)

Taras Widokowy&Lounge Bar w Sheraton Kraków Hotel (0)

Dodatkowe punkty za historyczne wnętrza restauracji (za pierwsze dwa obiekty) (1)

Restauracja „Wierzynek”, Rynek Główny 15 (1)

Restauracja „Wesele”, Rynek Główny 10 (1)

Dodatkowe punkty za ofertę kulturową w restauracji (za pierwsze dwa obiekty) (1)

Restauracja „La Campana”, ul. Kanonicza 7 (1)

Restauracja „Miód i wino”, ul. Sławkowska 32 (1)

Dodatkowe punkty za restauracje otwarte po godzinie 22 (za pierwszą) (1)

Restauracja „Hawelka”, Rynek Główny 34 (1)

Dodatkowe punkty za restauracje otwarte po godzinie 24 (za pierwszą) (1)

Taras Widokowy&Lounge Bar w Sheraton Kraków Hotel (1)

Bistra, bary (za pierwszy obiekt) (1)

Zazie Bistro, ul. Józefa 34 (1)

Możliwość wynajęcia na miejscu autokaru, minibusa, samochodu (za pierwsze dwie oferty) (2)

Firma „Busy Kraków” (2)

Firma „Matug Bus” (2)

Firma „Twoje Busy” (0)

Firma „Minitrans” (0)

Firma „Cezar Bus” (0)

II.C. Infrastruktura komunikacyjna:

Lotnisko międzynarodowe w odległości mniej niż 50 km od centrum regionu (1 godzina na dotarcie) (4)
Port lotniczy Kraków-Balice (4)
Duży dworzec kolejowy na miejscu (za pierwszy) (3)
Dworzec PKP w Krakowie (3)
Dworzec autobusowy na miejscu (za pierwszy) (2)
Dworzec MDA w Krakowie (2)
Czynna przystań* pasażerska morska lub rzeczna (za pierwszą) (1)
13 przystanków na Wiśle, Krakowskiego Tramwaju Wodnego (1)
Autostrada lub droga szybkiego ruchu w odległości mniej niż 20 km (za pierwsze dwie) (4)
Autostrada A-4 Jędrzychowice - Wrocław - Katowice - Kraków - Rzeszów - Korczowa (4)
Droga ekspresowa lub droga krajowa w odległości mniej niż 10 km (pierwsze dwie) (2)
Droga krajowa nr. 44 Gliwice-Kraków (2)
Droga krajowa nr. 94 Zgorzelec-Tarnów (2)
Obecność komunikacji miejskiej, gminnej, regionalnej (2)
MPK Kraków (2)
Kursy nocne komunikacji miejskiej, gminnej, regionalnej (1)
Autobusy i tramwaje nocne MPK Kraków (1)
Całodobowa oferta taxi na miejscu (1)
Krak Taxi (1)
Stała oferta powozów, bryczek i inna retro (za pierwszą ofertę) (3)
Dorożki na Rynku Głównym w Krakowie (3)
Oferta powozów, bryczek i inna retro na zamówienie (za pierwszą ofertę) (1)
„Starry Car”, Kraków (1)

II.D. Promocja turystyczna:

Samodzielny udział regionu lub wchodzących w jego skład miejscowości, gmin lub obiektów w światowych prestiżowych targach turystycznych (za każde stoisko w roku do trzech) (3)
Międzynarodowe Targi Turystyczne ITB w Berlinie (3)
Międzynarodowe Targi Turystyczne SIC w Barcelonie (3)
Międzynarodowe Targi Turystyczne MAP w Paryżu (3)
Wydawanie regularnych publikacji o charakterze promocyjnym (za pierwsze 2 w ostatnim roku) (1)
Szereg publikacji o charakterze promocyjnym miasta, regionu oraz poszczególnych obiektów (2)
Zorganizowanie konferencji naukowej lub popularyzacyjnej związanej z turystyką w ciągu ostatniego roku (1)
Konferencja Naukowa w Krakowie pod hasłem „Prawne aspekty bezpieczeństwa w górach – turystyka, rekreacja, sport” 17.05.2013, organizowana przez Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK w Krakowie wraz z Góskim Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym (1)

Razem Kategoria II: 104

Kategoria III: Pozostała oferta czasu wolnego:**III.A. Instytucje Kultury**

Teatr stały (za pierwszy obiekt) (3)
Teatr im. Juliusza Słowackiego w Krakowie (3)
Krakowski Teatr Scena STU (0)
Narodowy Stary Teatr im. Heleny Modrzejewskiej (0)
Filharmonia na miejscu (3)
Filharmonia Krakowska im. Karola Szymanowskiego w Krakowie (3)
Opera na miejscu (2)
Opera Krakowska (2)
Teatr muzyczny (operetka, rewia lub musical) na miejscu (za pierwszą ofertę) (2)
Opera Krakowska (2)
Kino stałe (za pierwszy obiekt) (2)
Kino Kojów w Krakowie (2)

III.B. Atrakcje krajobrazowe:

Góry ze znakowanymi szlakami turystycznymi na terenie regionu (2)
Pogórze Wielickie (2)
Jeziora (zdatne do kąpieli, dostępne) ze szlakami pieszymi/rowerowymi (pierwszy akwen) (2)
Zalew Na Piaskach – „Kryspinowski” (2)
Pomniki przyrody (za pierwsze dwa) (1)
Dąb szypułkowy „Wyspiańskiego” w Skawinie (1)
Dąb szypułkowy w Zielonkach (1)
Łącznie na obszarze Krakowa występuje 260 pomników przyrody, a na obszarze powiatu krakowskiego 450 (0)
Wieże widokowe stałe dostępne (za pierwsze dwie) (1)
Punkt widokowy na wierzy w Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach (1)
Platforma widokowa unoszona balonem na Bulwarach Wiślanych w Krakowie (1)
Punkt widokowy na Wieży Zygmuntowskiej Katedry na Wawelu (0)
Możliwość zamówienia lotu turystycznego nad regionem lub miejscowością (za pierwszą) (3)
Loty widokowe nad Krakowem organizowane przez Centrum Sportów Ekstremalnych w Krakowie (3)

III.C. Oferta sportowa, edukacyjna i rekreacyjna:

Baseny kryte ogólnodostępne – (za pierwszy obiekt) (2)
Park Wodny w Krakowie (2)
Plaże morskie ogólnodostępne, plaże jeziorne, rzeczne – (za pierwszy obiekt) (2)
Plaże przy zbiorniku wodnym w Kryspinowie (2)
Plaża Kraków nad Wisłą przy Bulwarze Wołyńskim (0)
Stała oferta kursów językowych ogólnodostępnych (za pierwszą ofertę) (2)
Szkoła Językowa „PROFI-LINGUA” w Krakowie (2)
Stałe centra sportowe z ofertą ogólnodostępną (za pierwszy obiekt) (2)
Ośrodek Sportu i Rekreacji „KOLNA” w Krakowie (2)
Stadiony sportowe (za pierwszy obiekt) (1)
Stadion Miejski im. Henryka Reymana w Krakowie (1)
Stadion Cracovia im. Józefa Piłsudskiego w Krakowie (0)
Szkoły i szkolenia sportowe ogólnodostępne (jeździeckie, lotnicze, inne) (pierwsze dwa) (1)

Krakowski Klub Jazdy Konnej (1)
Aeroklub Krakowski (1)
Lodowiska ogólnodostępne stałe (za pierwszy obiekt) (2)
Lodowisko Cracovii przy ul. Sieleckiego w Krakowie (2)

Razem Kategoria III: 36

Kategoria IV: Inne czynniki wspierające turystykę kulturową:

IV. A. Instytucje w regionie:

Obecność uniwersytetu w regionie (za pierwszy) (4)
Uniwersytet Jagielloński (4)
Obecność innej uczelni wyższej w regionie (za pierwsze dwie) (2)
Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie (2)
Politechnika Krakowska (2)
Obecność siedziby władz wojewódzkich (2)
Urząd Wojewódzki, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego w Krakowie (2)

IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej w regionie:

Oficjalne kurorty (za pierwsze trzy) (4)
Swozowice, część miasta Krakowa (osiedle uzdrowiskowe) (4)
Sanatoria i ogólnodostępne ośrodki rehabilitacji (punkty za pierwsze dwa obiekty) (2)
Ośrodek Rekreacji i Rehabilitacji Konnej „Tabun” w Krakowie (2)
Centrum Rehabilitacji „Feel Better” w Krakowie (2)

IV.C. Oferta turystyki biznesowej w regionie:

Regularne organizowanie imprez targowych o przynajmniej krajowym zasięgu (2)
W ciągu roku w Krakowie organizowane są liczne imprezy o charakterze targowym m.in. Międzynarodowe Targi Turystyczne (maj) (2)
Obecność krajowych central wielkich firm w regionie (za pierwsze trzy) (2)
Lufthansa Global Business Services Sp. z o.o. w Krakowie (2)
Hitachi Data Systems (polska) Sp. z o.o. w Krakowie (2)
HCL Poland Sp z o.o. w Zabierzowie (2)
Całoroczne centra konferencyjne (za pierwszy obiekt) (3)
Centrum ICE Kraków (3)
Expo Kraków (0)
Audytoryum Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego (0)
Folwark Zalesie k. Krakowa (0)

IV.D. Oferta shoppingu w regionie:

Galeria zakupów o znaczeniu regionalnym (za pierwszy obiekt) (4) za jeden następny (2)
Galeria Krakowska w Krakowie (4)
Bonarka City Center w Krakowie (2)
Autoryzowany punkt sprzedaży specyficznych produktów regionalnych z patentem europejskim (za pierwszy obiekt) (2)
Punkty sprzedaży obwarzanków krakowskich, wpisanych przez PE na listę „Chronionych Oznaczeń Geograficznych” (2)

Autoryzowany punkt sprzedaży specyficznych produktów regionalnych znanych na skalę krajową (za pierwszy obiekt) (1)
Krakowski Kredens. Tradycja Galicyjska S.A. (1)
 Deptak handlowy (za pierwszy) (2)
Ul. Grodzka w Krakowie (2)

IV.E. Zagraniczne Partnerstwa Miast i Regionów:

Istnienie zagranicznych związków partnerskich regionu lub jego miejscowości (pierwsze cztery) (1)
Budapeszt (Węgry), Rzym (Włochy) Sankt Petersburg (Rosja), San Francisco (USA) (4)

Razem Kategoria IV: 44

Suma punktów:

Za kategorię I: 931
 Za kategorię II: 104
 Za kategorię III: 36
 Za kategorię IV: 44

Razem za wszystkie kategorie: 1115 punktów

3. Ocena Miasta Krakowa i powiatu ziemskiego krakowskiego z punktu widzenia turystyki kulturowej

W zamieszczonej niżej tabeli zestawiono szczegółową punktację ustaloną dla poszczególnych kategorii przeprowadzonego badania. W opisowej interpretacji wyników zaprezentowano i oceniono działania podejmowane w zakresie organizacji turystyki w powiecie wadowickim.

Kategoria	Podkategoria	Uzyskane punkty	Maksymalna ilość punktów
I. Potencjalne cele turystyki kulturowej	I.A Zabytki, w tym:	354	473
	I.A. a. zabytki sakralne	106	122
	I. A. b. zamki i pałace	58	108
	I.A. c. inne zab. archit. i techniki	101	140
	I.A. d. obiekty militarne	14	18
	I. A .e. dodatkowe punkty	75	85
	I.B. Miejsca historyczne/znaczące	132	168
	I.B. a. Budowle hist. i monumenty	83	102
	I.B. b. Cmentarze historyczne	39	56
	I.B. c. Budowle współczesne	10	10
	I.C. Dzieła sztuki (pojedyncze)	35	72
	I.D. Muzea i Wystawy	65+90	115+90
	I.E. Eventy kulturowe	150	150
	I.F. Zakłady przem. z ofertą Turystyczną	0	16
	I.G. Kul. znacząca oferta przyrodnicza	33	53
	I.H. Szlaki kulturowe	72	106
	RAZEM za kategorię I	931	1243

Kategoria	Podkategoria	Uzyskane punkty	Maksymalna ilość punktów
II. Elementy obsługi turystycznej	II.A. Informacja turystyczna	17	17
	II.B. Infrastruktura turystyczna	48	51
	II.C. Infrastr. komunikacyjna	27	32
	II.D. Promocja turystyczna	12	20
	Razem za kategorię II	104	120
III. Pozostała oferta czasu wolnego	III.A Instytucje kultury	12	12
	III.B. Atrakcje krajobrazowe	11	14
	III.C. Oferta sport., eduk., rekr.,	13	13
	Razem za kategorię III	36	39
IV. Inne czynniki wspierające turystykę kulturową	IV.A. Instytucje w regionie	10	15
	IV.B. Oferta turystyki zdrowotnej	8	16
	IV.C. Oferta turystyki biznesowej	11	11
	IV.D. Oferta shoppingu	11	11
	IV.E. Zagraniczne partnerstwa	4	4
	Razem za kategorię IV	44	57
SUMA	WSZYSTKIE KATEGORIE	1115	1459

Wnioski: ocena potencjału turystyczno-kulturowego Miasta Krakowa i powiatu ziemskiego krakowskiego

W wyniku przeprowadzonej waloryzacji Krakowa i powiatu ziemskiego krakowskiego stwierdzono, że omawiany mikroregion posiada wielki potencjał turystyczno-kulturowy. Wyniki waloryzacji potwierdziły iż stanowi on najważniejszą w skali kraju destynację turystyczno-kulturową. Tak znaczny potencjał tego powiatu generowany jest w głównej mierze przez kilka dziedzin, które szczegółowo zostaną omówione w dalszej części opracowania. Na wstępie należy jednak zaznaczyć, iż do najważniejszych z nich należą turystyka dziedzictwa kulturowego oraz turystyka muzealna. Największy wpływ na wysoki potencjał regionu wywierają liczne obiekty zabytkowe, w tym także znajdujące się na Światowej Liście Zabytków UNESCO. Oferta turystyki kulturowej miasta i powiatu związana jest także z turystyką religijną i pielgrzymkową, której najważniejsze potencjalne cele koncentrują się w samym Krakowie. Jednakże na obszarze mikroregionu poza miastem znajdują się również liczne inne zabytki, które związane są z kulturą świecką, w tym przede wszystkim zamki, a także dwory oraz pałace.

Rozwojowi turystyki kulturowej w mikroregionie z pewnością sprzyja jego bardzo korzystne położenie komunikacyjne i odpowiednia infrastruktura (rozwinięta sieć dróg, w tym autostrada A-4 oraz szereg dróg krajowych), istnienie międzynarodowego portu lotniczego z licznymi połączeniami do europejskich ośrodków metropolitalnych. Nie bez znaczenia jest także dobrze rozwinięta komunikacja miejska na obszarze Krakowa, umożliwiającą dogodne przemieszczanie się pomiędzy poszczególnymi obiektami turystycznymi. Niestety, trudności sprawia korzystanie z transportu zbiorowego między poszczególnymi małymi miejscowościami mikroregionu, które zazwyczaj znajdują się na uboczu głównych szlaków komunikacyjnych. W Krakowie istnieją także alternatywne oferty w zakresie sposobów poruszania się po mieście. Jednym z nich jest stale rozbudowywany system terenowej wypożyczalni rowerów miejskich, składającej się z kilkunastu stacji rozmieszczonych w różnych punktach miasta. Oferowane są także turystyczne przejazdy meksami, dorożkami oraz tramwajem wodnym. Regularnie organizuje się rejsy statkami wycieczkowymi po Wiśle, co stanowi dodatkową atrakcję dla turystów. Przy tak dużym natężeniu turystyki grupowej sporym utrudnieniem jest jednak niewystarczająca liczba miejsc parkingowych i postojowych dla autokarów w pobliżu najważniejszych atrakcji.

Infrastruktura noclegowa i gastronomiczna na obszarze mikroregionu utrzymana jest na bardzo wysokim poziomie, wykazuje także znaczne zróżnicowanie pod względem oferowanego standardu. Funkcjonujące obiekty noclegowe reprezentują wszystkie kategorie, a liczne obiekty gastronomiczne cechuje spory wachlarz usług. W Krakowie funkcjonuje kilkanaście hoteli oraz ośrodków noclegowych o najwyższym standardzie. Często są to złożone kompleksy, które prócz funkcji noclegowych oferują również usługi gastronomiczne, sportowe, czy też rozrywkowe. Jednak najliczniejszą grupę w Krakowie stanowią hotele jedno- czy też dwugwiazdkowe, natomiast w mniejszych miejscowościach podkrakowskich - motele oraz ośrodki agroturystyczne.

Dopełnieniem oferty rekreacyjnej mikroregionu jest lokalizacja na jego obszarze licznych obiektów sportowych, w tym wielofunkcyjnych hal i centrów sportowych, stadionów piłkarskich, krytych pływalni, całorocznego lodowiska, wielofunkcyjnych boisk sportowych czy też toru kajakowego oraz stadniny koni.

Na terenie Krakowa bardzo dobrze rozbudowany jest system informacji turystycznej, obsługiwany w kilkunastu punktach w ramach Małopolskiego Systemu Informacji Turystycznej. Można tam uzyskać informacje turystyczne w kilku najczęściej używanych językach, istnieje też możliwość pobrania bezpłatnych materiałów turystycznych oraz skorzystania bezpłatnie z dostępu do internetu. Bardzo dobrze zorganizowana jest także oferta przewodnicka w mieście. W Krakowie działa kilka dużych biur przewodnickich oferujących zwiedzanie licznych atrakcji turystycznych. W ramach proponowanych przez nie usług istnieje możliwość wynajęcia przewodników oprowadzających w kilkunastu językach obcych. Ich usługi nie koncentrują się wyłącznie na zwiedzaniu głównych atrakcji miasta, możliwe jest również zorganizowanie całego szeregu wycieczek tematycznych, a w niektórych biurach także zamówienie oprowadzania z dowolnym tematem wiodącym.

Jednym z wyjątkowych sposobów zapoznania się z zabytkowymi układami urbanistycznymi miasta oraz tworzącymi je zabytkami jest skorzystanie z platformy widokowej w balonie zlokalizowanym na krakowskich Bulwarach. Miasto, jak i cały mikroregion posiadają stosunkowo dobrą promocję turystyczną: podmioty za nią odpowiedzialne uczestniczą corocznie w największych międzynarodowych targach turystycznych. Ponadto prowadzą one portale internetowe, na których można znaleźć najważniejsze, regularnie aktualizowane informacje o walorach regionu, możliwościach noclegu, czy o punktach gastronomicznych. Miasto nosiło w 2000 r. miano Europejskiej Stolicy Kultury.

Na terenie regionu odbywa się corocznie kilkadziesiąt dużych eventów kulturowych, spośród których kilkanaście posiada rangę międzynarodową. Reprezentują one różne typy imprez, jednak w większości proponują koncerty różnych gatunków muzyki oraz spektakle teatralne. W mieście istnieje także bardzo bogata stała oferta teatralna oraz kinowa.

Podobnie jak w przypadku innych znaczących ośrodków turystyki miejskiej w Polsce, poważnym mankamentem Krakowa jest niedorozwój infrastruktury turystycznej na miejskich trasach turystycznych, mierzonej do istniejącego potencjału. Najbardziej podstawowy problem stanowi brak oznakowania tras tematycznych w przestrzeni miasta oraz brak tablic informacyjnych przy bardzo licznych znaczących obiektach. W rezultacie większość miejskich tras turystycznych nie może zostać uznana za „realnie” zorganizowane, lecz pozostają one na poziomie tras wirtualnych. Ich udostępnienie ogranicza się głównie do przedstawienia informacji o obiektach oraz zarysowaniu przebiegu trasy na mapach, prezentowanych na stronach internetowych lub udostępnianych w broszurach informacyjnych. Brak jakichkolwiek informacji zamieszczonych w obszarze miasta powoduje w większości przypadków niewielkie jego wykorzystanie przez turystów poza „kanoniczną” Drogą Królewską.

Znacznie szersza lista mankamentów w zakresie rozwoju i promocji turystycznej regionu dotyczy miejscowości z obszaru ziemskiego powiatu krakowskiego. Pomimo bardzo

dużego potencjału turystycznego, nie podjęto w wystarczającej skali inicjatyw służących ich rozwojowi i udostępnieniu. Poszczególne obiekty są prezentowane na wielu portalach internetowych, jednakże brak ich kompleksowej i jednolitej promocji w ramach produktów turystycznych. Ponadto prezentowane informacje są zdawkowe. Natomiast znacznie lepiej przedstawiana jest informacja dotycząca oferty bazy noclegowej oraz gastronomicznej, które prezentowane są w sposób czytelny na stronie internetowej powiatu.

Wśród postulatów dotyczących poprawy poziomu oferty turystyczno-kulturowej Krakowa i okolic najważniejsze są: wykonanie stylowych tablic informacyjnych w miejscach ważnych wydarzeń, fizyczne (w terenie) i systemowe (w systemach nawigacji elektronicznej) wytyczenie szlaków tematycznych w mieście i terenie, to pierwsze z zachowaniem estetyki i dużym umiarkowaniem w ich umieszczaniu, by nie spowodować obniżenia walorów architektonicznych i krajobrazowych, poszerzenie zasięgu sieci wynajmu rowerów miejskich, przynajmniej o Dolinki podkrakowskie, wyznaczenie w centrum Krakowa w pobliżu ulic prowadzących do serca Starego Miasta większej ilości punktów zatrzymania się dla autobusów turystycznych, z których mogłyby one korzystać do około 5 min, na czas wsiadania i wysiadania turystów, przygotowanie platformy widokowej na Zakrzówku, z panoramą roztaczającą się m.in. na krakowskie Stare Miasto.. Konieczne jest także fizyczne wyznaczenie tras i szlaków tematycznych na terytorium pozamiejskim (w powiecie ziemskim) oraz znacznie bardziej aktywna promocja walorów turystycznych tego terenu, w tym także powiązanie niektórych z nich z zasobami Krakowa, aby turyści odwiedzający miasto chętniej kontynuowali zwiedzanie w pobliskich miejscowościach. Szczególną uwagę powinna być przy tym skierowana na zwolenników aktywnych sposobów uprawiania turystyki kulturowej (np. zwiedzania na rowerach, którzy mogą uzupełnić zwiedzanie miasta wyjazdem a krajobrazowo zróżnicowane otoczenie), osoby preferujące turystykę kulturowo-przyrodniczą (którzy mogliby połączyć pobyt w Krakowie ze zwiedzaniem Ojcowskiego PN) oraz tzw. turystów nisko budżetowych, którzy mogliby przedłużyć pobyt w Krakowie, o ile znaleźliby tańsze i dobrze skomunikowane oferty kilkudniowego pobytu (pakiety obejmujące nocleg, częściowe wyżywienie i ewentualnie propozycje aktywne na wieczór) w pozostałych miejscowościach powiatu.

4. Kraków i powiat ziemski krakowski jako destynacja turystyki kulturowej

Kraków wraz z okolicą to obszar realizacji niemal wszystkich form turystyki kulturowej, w tym najważniejsza w kraju destynacja turystyki dziedzictwa kulturowego i turystyki miejskiej, jeden z najważniejszych obszarów recepcji turystyki literackiej, muzealnej, tematycznej (w tym biograficznej), ważny ośrodek turystyki religijnej (z pielgrzymkową) militarnej, eventowej, studyjnej oraz kulinarnej. Najważniejsze ich walory zostaną przedstawione w kolejnych częściach niniejszego tekstu.

KLASYCZNE PODRÓŻE KULTUROWE

Turystyka dziedzictwa kulturowego

Kraków z występującymi na jego obszarze licznymi walorami dziedzictwa kulturowego uznawany jest za najważniejszą destynację tej formy turystyki w Polsce. Najważniejszym obszarem w mieście z punktu widzenia turystyki dziedzictwa kulturowego jest Stare Miasto wraz ze Wzgórzem Wawelskim oraz średniowiecznym obszarem dzielnicy Kazimierz i przedmieściami Stradomia, które wpisane zostały na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Ponadto kolejnymi ważnymi obiektami dziedzictwa kulturowego Krakowa są ujęte wspólnie z historycznym centrum na liście krajowych Pomników Historii zespoły urbanistyczne Podgórze, Nowego Świata oraz Piasku. Na ich obszarze znajduje się kilkadziesiąt zabytków, z których każdy może wzbudzić zainteresowanie turystów

dziedzictwa kulturowego. Większość z zabytków należących do historycznego zespołu miasta dostępna jest na co dzień dla zwiedzających z wyznaczonych i respektowanych godzinach. Wśród nich należy wymienić dawną rezydencję królewską na Wawelu wraz z relikami wczesnośredniowiecznych budowli oraz katedrą krakowską - miejscem koronacji i cmentarzem polskich królów, Rynek Główny, największy plac średniowiecznej Europy, z Bazyliką Mariacką i Sukiennicami, Collegium Maius Uniwersytetu Jagiellońskiego z jego muzeum, monumentalne gotyckie kościoły Franciszkanów i Dominikanów wraz z historycznymi pochówkami oraz zespołami klasztorowymi, zachowane przedbramie (Barbakan) i fragmenty murów miejskich wraz z utworzonymi w miejsce fosy plantami, zespół klasztoru paulinów na Skałce z grobami wielkich postaci narodowej kultury, zachowane relikty romańskie: na Wawelu, w kościele Św. Andrzeja, zespole Norbertanek na Salwatorze, szereg historycznych klasztorów z wielusetletnią metryką, wśród nich opactwa benedyktynów na Tyńcu i cystersów w Mogile. Dużą rolę w potencjale turystyczno-kulturowym miasta odgrywa także niematerialne dziedzictwo, które stało się dobrem wszystkich Polaków: od prehistorycznych legend (o Wandzie, Smoku Wawelskim, hejnale krakowskim i innych), poprzez inspiracje literatów okresu Renesansu i baroku i centralną rolę w kulturze Młodej Polski, kończąc na kabaretach literackich okresu powojennego i współczesności. To dziedzictwo ma swoje kultowe miejsca (jak Smocza Jama, kawiarnia Jama Michalika czy Pałac Pod Baranami) i także one przyciągają turystów.

Turystyka muzealna

W Krakowie mieści się kilkadziesiąt placówek muzealnych zarówno o randze krajowej, jak i regionalnej. Na pierwszym miejscu w tej grupie walorów należy wymienić posiadając status Muzeum Narodowego Zamek Królewski na Wawelu – Państwowe Zbiory Sztuki, w którym wśród kilku ekspozycji można zwiedzić m.in. apartamenty królewskie, reprezentacyjne wnętrza królewskie, czy też Skarbiec Koronny oraz zbrojownię. Drugim najważniejszym obiektem tego rodzaju jest krakowskie Muzeum Narodowe, które zarządza 11 oddziałami. W modernistycznym Gmachu Głównym muzeum mieszczą się trzy galerie stałe, wśród nich m.in. „Galeria Rzemiosła Artystycznego”, natomiast w mieszczących się na Rynku Głównym Sukiennicach znajduje się Galeria Sztuki Polskiej XIX wieku. Najslawniejsza galeria Muzeum Narodowego w Krakowie, mieści się przy ulicy św. Jana, w Muzeum Książąt Czartoryskich. Tam, w Galerii Malarstwa Europejskiego zobaczyć można m.in. „Dagę z gronostajem” Leonarda da Vinci. Z kolei przy ul. Floriańskiej w oddziale Domu Jana Matejki prezentowane są eksponaty związane z życiem i twórczością najbardziej znanego polskiego malarza nurtu historyzmu.

Ważną placówką muzealną (założoną już w 1899 r.) jest Muzeum Historyczne Miasta Krakowa, w którego strukturze działa kilka oddziałów. W gmachu głównym zlokalizowanym w Pałacu Krzysztofory mieści się ekspozycja „Z dziejów i kultury Krakowa”. Muzeum sprawuje również nadzór m.in. nad ekspozycją w Synagodze Starej, gdzie prezentowana jest historia Żydów krakowskich, Wieżę Ratuszową, czy też Fabrykę Schindlera, w której zwiedzający mogą zapoznać się z życiem codziennym i wydarzeniami okresu okupacji hitlerowskiej. Z kolei w podziemiach Rynku Głównego w Krakowie prezentowana jest ekspozycja pt. „Śladem europejskiej tożsamości Krakowa”, która przedstawia historię miasta w kontekście jego związków (przede wszystkim gospodarczych) z innymi ważnymi średniowiecznymi ośrodkami Europy.

Kolejnym ważnym obiektem muzealnym jest Muzeum Lotnictwa Polskiego, którego wystawa stała prezentuje historyczne samoloty, śmigłowce, a nawet wyrzutnie rakiet. W Muzeum Sztuki Współczesnej MOCAK udostępniana jest z kolei międzynarodowa kolekcja sztuki najnowszej. Natomiast w Muzeum Armii Krajowej eksponowane są zbiory obrazujące polskie podziemie okresu II wojny światowej. Warte zobaczenia są również Muzeum Etnograficzne, Muzeum Archeologiczne oraz Żydowskie Muzeum Galicja,

znajdujące się w budynku byłej żydowskiej fabryki mebli – jest tam prezentowana wystawa „Śladami Pamięci”, złożona z fotografii ilustrujących życie galicyjskich Żydów. Z kolei sztuka Dalekiego Wschodu prezentowana jest w Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej „Manggha”.

Turystyka literacka

Z Krakowem związanych jest wielu literatów oraz ich dzieła, dlatego od października 2013 r. miasto posiada status Miastem Literatury UNESCO. Wśród kluczowych zasobów z tej grupy należy wymienić Muzeum Młodej Polski „Rydlówka” – w bronowickim dworze, mieszczącym obecnie muzeum odbyło się wesele L. Rydla, będące inspiracją dramatu S. Wyspiańskiego „Wesele”. Z autorem tego dramatu związane jest także Muzeum Stanisława Wyspiańskiego, mieszczące galerię twórczości S. Wyspiańskiego, w tym jego projektów scenografii, jak i wystawy dotyczące okresu Młodej Polski. Prócz Wyspiańskiego, z krakowską cyganerią okresu Młodej Polski związany był także Stanisław Przybyszewski, uznawany za jej założyciela i jednego z najbardziej znanych europejskich przedstawicieli cyganerii artystycznej. Historycznym miejscem spotkań krakowskiej bohemy była jedna z najstarszych krakowskich kawiarni – „Jama Michalika”, mieszcząca się przy ul. Floriańskiej. Często spędzali w niej czas m.in. Lucjan Rydel czy Kazimierz. Przerwa-Tetmajer, a od 1905 r. w kawiarni zaczął funkcjonować pierwszy na ziemiach polskich kabaret literacki „Zielony Balonik”. Z innym znanym krakowskim lokalem – „Piwnicą pod Baranami” – przez lata kojarzonym z ze znanym animatorem życia kulturalnego – Piotrem Skrzyneckim związana jest działalność takich twórców jak Marek Grechuta, Grzegorz Turnau czy Jerzy Pilch, autor m.in. „Spisu cudzołóżnic”. Mieszcząca się w lokalu scena na tyle mocno ugruntowała się w świadomości mieszkańców Krakowa, iż „Piwnicy pod Baranami” poświęcono kilka książek. W kawiarni „Nowa Prowincja”, przy ul. Brackiej, dzięki funkcjonującemu tu Poetyckiemu Dyktafonowi można odsłuchać głosy dawnych stałych bywalców, wśród których byli: Czesław Miłosz, Wisława Szymborska, Adam Zagajewski czy Bronisław Maj. Z kolei przy ulicy Felicjanek mieści się niezwykle urządzona kawiarnia „Cafe Szafe”, do której chętnie zaglądali tacy pisarze i poeci, jak m.in. J. Pilch, M. Krajewski czy I. Karpowicz.

W ścisłym centrum miasta mieszczą się także dwa niezwykle miejsca związane z krakowską literaturą. Na kamienicy przy skrzyżowaniu ulic Staszewskiego i Piłsudskiego mieści się tzw. mural Barceloński. W okresie PRL-u działał w tym miejscu studencki bar Barcelona, gdzie na przyległej do niego ścianie kamienicy artysta, Bartolomeo Koczenasz umieścił wielkoformatową fotografię baru oraz wiersz „Barcelona”. Z kolei na murach kamienicy mieszczącej się przy ul. Brackiej codziennie odbywa się spektakl poetycki „Wiersze na murach”, będący od 2002 roku projekcją 366 wierszy M. Zabłockiego.

Inną ważną inicjatywą w Krakowie są literackie ławki na Plantach. Na pięćdziesięciu z nich umieszczono tabliczki z przypisanymi im literackimi patronami. Obok nazwiska autora znajduje się kod QR, dzięki któremu czytelnik za pomocą własnego smartfona może zapoznać się z biogramem autora, poznać fragmenty jego tekstów oraz wysłuchać nagrania z jego głosem (o ile takie istnieje). Swoje ławki otrzymali m.in. W. Szymborska, Cz. Miłosz, A. Zagajewski, A. Mickiewicz czy W. Gombrowicz.

Walogami literackimi Krakowa są także miejsca, które „występowały” w dziełach różnych autorów. Do takich miejsc zalicza się ulica Bracka, o której powstała piosenka G. Turnaua „Bracka”, czy też ulica Kanonicza, o której można przeczytać w opowiadaniu J. Haška „Wśród włóczęgów”. Do innych ważnych miejsc związanych z krakowskimi literatami zalicza się gmach Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, mieszczący się przy ul. Gołębiej, gdzie studiowało, a później wykładało wielu wybitnych pisarzy. Przy ul. Wiślniej znajduje się kolejny cel turystyki kulturowej, redakcja Tygodnika Powszechnego, którego redaktorem przez wiele lat był Jerzy Turowicz, a na jego łamach w okresie cenzury

publikowało wielu cenionych pisarzy i poetów. W tej grupie miejsc są także ważne nekropolie: Panteon Narodowy w kościele Świętych Apostołów Piotra i Pawła (gdzie spoczywają autor „Kazań Sejmowych” Piotr Skarga i współczesny dramaturg P. Mrożek, Katedra Wawelska ze swoją kryptą wieszczów z sarkofagami J. Słowackiego i A. Mickiewicza oraz ziemią z grobu C.K. Norwida. Do miejsc pamięci związanych z wielkimi polskimi pisarzami należy także Krypta Zasłużonych na Skałce, gdzie spoczęli Jan Długosz, Wincenty Pol, Adam Asnyk, Stanisław Wyspiański, Teofil Lenartowicz, Józef I. Kraszewski, Czesław Miłosz, cmentarz Salwatorski, na którym mieści się grób Stanisława Lema, czy też cmentarz Rakowicki, na którym została pochowana m.in. Wisława Szymborska.

Elitarna turystyka eventowa

Kraków uznać należy bez wątpienia za jedną z najważniejszych destynacji elitarniej turystyki kulturowej w Polsce. W mieście corocznie odbywa się kilka prestiżowych eventów kultury wysokiej o znaczeniu międzynarodowym. Do grona najważniejszych z nich zalicza się Międzynarodowy Festiwal Literacki im. Czesława Miłosza, który pojawił się w kalendarzu ważnych krakowskich wydarzeń literackich w 2009 r. Od tego czasu, co dwa lata przez tydzień w Krakowie goszczą osobistości światowej literatury, które uczestniczą m.in. w spotkaniach autorskich oraz wieczorach poetyckich.

W listopadzie odbywa się Międzynarodowy Festiwal Literatury im. Josepha Conrada, którego gośćmi są twórcy ze wszystkich stron świata. Taka formuła festiwalu sprawia, iż przybywający do Krakowa pisarze pochodzący z różnych państw, piszący w różnych językach i reprezentujący różne kultury i światopoglądy współtworzą wydarzenie barwne i intelektualnie inspirujące.

Do innych międzynarodowych eventów kultury wysokiej należy zaliczyć odbywającą się w grudniu Międzynarodowy Festiwal Teatralny Boska Komedia. W ciągu tygodnia jego trwania na scenach największych krakowskich teatrów odbywają się przedstawienia najlepszych polskich spektakli minionych lat. Ponadto, swoje dokonania teatralne prezentują tu twórcy z pozaeuropejskich kręgów kulturowych. Natomiast w okresie Świąt Wielkanocnych odbywa się festiwal poświęcony muzyce renesansu i baroku, Misteria Paschalia. Formuła festiwalu opiera się na prezentacji muzyki dawnej związanej z okresem Wielkiego Tygodnia oraz Świąt Wielkanocnych. Do eventów kultury wysokiej o znaczeniu międzynarodowym zalicza się również Międzynarodowy Festiwal Kina Niezależnego Off Plus Camera, podczas którego prezentowane są oryginalne obrazy filmowe odnoszące sukcesy w międzynarodowych festiwalach filmowych. Na pograniczu kultury wysokiej i popularnej lokuje się organizowany na Kazimierzu Festiwal Muzyki Żydowskiej, który - będąc jednym z większych tego typu wydarzeń na świecie - popularyzuje kulturę żydowską i udział polskich Żydów w tworzeniu tego dziedzictwa.

Ponadto w Krakowie odbywa się corocznie kilkanaście mniejszych festiwali kultury wysokiej o znaczeniu krajowym oraz regionalnym. Zalicza się do nich m.in. projekt Opera Rara, w ramach którego na scenach krakowskich teatrów wystawiane są przedstawienia opery barokowej. Podczas festiwalu „Krakowskie Reminiscencje Teatralne” prezentowane są spektakle oddające charakter czasów współczesnych. Z kolei polska i zagraniczna sztuka współczesna prezentowana jest w Krakowie podczas Festiwalu Sztuk Wizualnych Grolsch ArtBoom. W trakcie trwania festiwalu, który odbywa się w czerwcu, najwybitniejsi współcześni twórcy prezentują swoje dzieła w przestrzeni publicznej miasta.

TURYSTYKA EDUKACYJNA

Podróże studyjne i seminaryjne

Kraków wraz z ziemskim powiatem krakowskim jest najatrakcyjniejszą krajową destynacją turystyczną dla turystów odbywających podróże studyjne oraz seminaryjne. Mikroregion wraz z wielowiekową stolicą państwa polskiego posiada na tyle bogatą historię oraz związane z nią obiekty architektoniczne zlokalizowane w historycznych układach urbanistycznych, że przybywający tutaj turyści mogą znacząco poszerzyć swoją wiedzę. Wizyta w regionie pozwala na poznanie nie tylko lokalnych dziejów, lecz znacznej części dziejów Polski, o to w kontekście innych ważnych ośrodków państwowych w Europie. Przybywający do Krakowa uczestnicy akademickich wyjazdów edukacyjnych, poznając poszczególne zabytki, historię miasta i liczne ekspozycje oraz kolekcje mogą pozyskać wieloaspektową znajomość zagadnień, związanych osadnictwem i ludnością, funkcjonowaniem organizmów państwowych w kolejnych epokach, z dziejami społeczności żydowskiej, osadzonej w Kazimierzu w XIV wieku, kluczowych wydarzeniach z polskiej historii średniowiecznej i nowożytnej (m.in. założenie pierwszej uczelni, insurekcja kościuszkowska, ruchy narodowe w okresie zaborów, dzieje regionu podczas I i II wojny światowej, plany gospodarcze i zrealizowane największe inwestycje okresu Polski Ludowej. Wielka historia, bogate tradycje uniwersyteckie oraz lokalizacja zakładów naukowych i aktywnych instytucji muzealnych czynią z niego popularne miejsce turystyki seminaryjnej. W jej ramach również przybywający do mikroregionu fachowcy w dziedzinie architektury oraz sztuki mogą prześledzić rozwój wszystkich istniejących na ziemiach polskich stylów architektonicznych. Obszar wokół Krakowa ważny jest także dla specjalistów w zakresie geografii oraz geologii, ponieważ znajduje się na styku wielkich jednostek fizycznogeograficznych: Karpat i Wyżyn Polskich.

Podróże tematyczne: wzdłuż szlaków kulturowych i biograficznych.

Przez Kraków przebiega kilka ważnych szlaków kulturowych, w tym dwa o randze międzynarodowej odnoga małopolska Drogi św. Jakuba oraz pętla małopolska Szlaku Cysterskiego. Najważniejsze obiekty położone na trasie drogi św. Jakuba w Krakowie to (nadal obsadzone) Xi-wieczne opactwo benedyktynów w Tyńcu oraz kilka obiektów sakralnych na Starym Mieście. Z kolei na Szlaku Cysterskim leży nadal funkcjonujące opactwo cystersów w krakowskiej Mogile, założone w I połowie XIII wieku.

Przez obszar Krakowa i ziemskiego powiatu krakowskiego przebiegają ponadto liczne szlaki o znaczeniu krajowym i regionalnym. Do pierwszej grupy zalicza się Małopolski Szlak Architektury Drewnianej, w skład którego wchodzi kilkanaście obiektów z ziemi krakowskiej, najokazalsze z nich to kościół św. św. Małgorzaty i Judyty na Salwatorze powiązany z klasztorem Norbertanek, kościół p.w. św. Bartłomieja w Krakowie-Mogile, kościół p.w. św. Wojciecha i Matki Bożej Bolesnej w Modlnicy oraz Kaplica „Na Wodzie” w Ojcowie. Drugim ważnym szlakiem tematycznym przebiegającym przez mikroregion jest najstarszy polski system tego rodzaju - Szlak Orlich Gniazd. Do najważniejszych jego obiektów na omawianym terenie zalicza się pochodzący z I poł. XIV. Zamek w Pieskowej Skale, wybudowany przez Kazimierza Wielkiego jako jeden z elementów łańcucha obronnego na ówczesnej granicy Królestwa, innymi - ruiny XIV-wiecznego zamku w Ojcowie oraz odrestaurowany XIV w. zamek w Korzkwi.

Kraków jest atrakcyjną destynacją dla podróży biograficznych. Najczęściej wybierane są miejsca związane z biografią Jana Pawła II, który zanim został obrany papieżem studiował w Krakowie, a potem działał tu jako duszpasterz, biskup i metropolita przez blisko czterdzieści lat swojego życia. Miejsca te łączy trasa miejska „Szlak Śladami Jana Pawła II”, na trasie którego znajduje się m.in. Pałac Arcybiskupi w Krakowie (siedziba metropolitów) ze słynnym „oknem papieskim”, miejscem pamiętnych, osobistych spotkań pielgrzymującego

do Polski Papieża z krakowianami i rodakami. Innymi ważnymi obiektami związanymi z życiem papieża są Krypta św. Leonarda na Wawelu (miejsce prymicji), Krakowskie Błonia, na których odprawiał masowe Msze Święte podczas pielgrzymek czy Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach którego był największym propagatorem. Zupełnie nowym obiektem poświęconym Janowi Pawłowi II, jest znajdujące się nadal w trakcie budowy, Sanktuarium św. Jana Pawła II w Krakowie-Łagiewnikach.

Stan turystycznego zagospodarowania przedstawionych szlaków jest różny. Szlak Orlich Gniazd oraz Małopolski Szlak Architektury Drewnianej są fizycznie oznaczone w terenie, natomiast trasa „Szlak Jana Pawła II” takich oznaczeń nie posiada. Istnieje natomiast „Linia papieskiego tramwaju” – tramwaj nr 8, specjalnie oznaczony, kursuje pomiędzy częścią obiektów związanych z Janem Pawłem II. Ponadto krakowskie biura proponują zwiedzanie miasta według koncepcji kilkunastu tematycznych tras wirtualnych. Są to między innymi: trasa uniwersytecka, trasa zabytków żydowskich, trasa nowohucka oraz szlaki miejskie wymienione w ramach opisu potencjału innych form turystyki kulturowej.

Wszystkie szlaki posiadają i trasy posiadają opracowania zamieszczone w internecie, a część posiada także wydane materiały promocyjne z mapkami i planami. Pilną koniecznością wydaje się wyznaczenie przebiegu najważniejszych wymienionych szlaków w terenie, z zachowaniem zasady jak najmniejszej ingerencji w historyczne części miasta oraz opracowanie materiałów promocyjnych dla pozostałych obiektów i tras.

Podróże językowe

Podróże językowe proponowane są na obszarze Polski w bardzo małej liczbie. Kraków zalicza się jednak do nielicznych miast, w których istnieje możliwość nauki języka polskiego przez obcokrajowców. Na Uniwersytecie Jagiellońskim organizowana jest Szkoła Letnia: Języka i Kultury Polskiej, zajmująca się nauką języka polskiego jako języka obcego, przez co miasto może być uznane za ważną destynację tej formy turystyki.

POWSZECHNA TURYSTYKA KULTUROWA

Turystyka miejska

Kraków jest obecnie jedną z głównych destynacji turystycznych w kraju pod względem liczby odwiedzających miasto turystów. W 2013 r. miasto odwiedziło 9,25 mln turystów spośród których ponad dwa i pół miliona stanowili goście z zagranicy. Stolica Małopolski uznawana jest również za jedno z najbardziej popularnych miast turystycznych w Europie. Tak duża popularność Krakowa wynika z zachowanego średniowiecznego układu urbanistycznego Starego Miasta z występującą na jego obszarze bardzo dużą liczbą zabytkowych obiektów. Obok historycznego centrum miasta występuje również kilka innych obszarów w mieście, chętnie odwiedzanych przez turystów.

Jak wcześniej wspomniano, główne walory kulturowe miasta, przyciągające do niego rzesze turystów znajdują się na Starym Mieście. Mieszczący się tam zabytkowy zespół architektoniczno-urbanistyczny Krakowa zaliczany jest do najwyższej w skali kraju klasy zabytków. Układ ten uformowany został w wyniku ustanowienia w 1257 r. przywileju lokacyjnego wydanego przez księcia krakowskiego Bolesława Wstydliwego. W lokowanym wówczas na prawie magdeburskim Krakowie wytyczono nowy układ urbanistyczny oparty na wzorze szachownicy, w tym Rynek wytyczony został na niemal idealnym planie kwadratu o długości każdego z boków ok. 210 m, z których wyznaczono po trzy ulice. Był to największy plac średniowiecznej Europy. Na Rynku mieści się też kilka spośród najważniejszych atrakcji turystycznych miasta. W jego centralnej części wznoszą się Sukiennice, a obok nich pochodząca z XIV-XV w. Wieża Ratuszowa, zachowana jako jedyny fragment zburzonego w 1820 r. Ratusza. Przy Rynku Głównym wznosi się także pochodzący z XIV-XV w. gotycki Kościół Mariacki (krakowska fara), z jednym z najważniejszych

zabytków sztuki rzeźbiarskiej Środkowej Europy – Ołtarzem Mariackim autorstwa genialnego norymberczyka Wita Stwosza. Od północy, obszar Starego Miasta zamykają pozostałości murów miejskich wraz z Barbakanem i Bramą Floriańską. Od Placu Matejki przez całe średniowieczne miasto - ulicą Floriańską przez Rynek Główny i ul. Grodzką - prowadzi Droga Królewska. Wiedzie ona do kolejnej turystycznej wizytówki miasta - Wzgórza Wawelskiego, na którym znajduje się Zamek Królewski wraz z Katedrą.

Na Starym Mieście turystów przyciąga także kilkadziesiąt zabytkowych kościołów oraz Kwartal Uniwersytecki z historycznymi gmachami Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prócz zabytkowego centrum miasta jednym z głównych miejsc odwiedzanych przez turystów uprawiających turystykę miejską jest Kazimierz, który od XIV w. do początku XIX w. stanowił odrębne żydowsko-chrześcijańskie miasto. Jego najsłynniejszymi zabytkami są liczne synagogi, a także kościół p.w. św. Michała Archanioła i św. Stanisława Biskupa na Skałce oraz Ratusz wznoszący się na Placu Wolnica.

Ważnym obszarem turystyki miejskiej w Krakowie jest także Podgórze, z mieszczącym się tam Magistratem i kościołem p.w. św. Józefa. Z kolei na nowo odkrywana Nowa Huta jest uważana za najlepiej zachowane w Europie Środkowo-Wschodniej założenie urbanistyczne idealnego miasta socrealistycznego. Można ją zwiedzać w ramach tzw. trasy nowohuckiej obejmującej najciekawsze i najbardziej charakterystyczne obiekty, prezentujące rozwiązania urbanistyczne, ale ukazujące także kontrast prastarych legend i historycznego dziedzictwa z XX-wiecznymi przestrzeniami pracy i życia: kopiec Wandy z widokiem na... zakład metalurgiczny i opactwo mogiłskie z otoczeniem pomiędzy stadionem a osiedlami z wielkiej płyty.

Bogactwo materialnego dziedzictwa dopełniają w Krakowie wszystkie typy zasobów rozwiniętej oferty turystyki miejskiej, w tym teatry i kina, kluby i kabarety, miejsca shoppingu (tak tradycyjnego jak i regionalnego), kolekcje muzealne, instalacje artystyczne, codzienna oferta artystyczna, infrastruktura rekreacyjna, w tym parki i całoroczne obiekty aktywnego wypoczynku.

Turystyka etniczna

Kraków jest miastem, w którym przez wieki przeplatały się elementy dwóch grup etnicznych. Prócz Polaków miasto zamieszkiwała bowiem bardzo liczna grupa Żydów. W krajobrazie kulturowym miasta, na obszarze Kazimierza wyraźnie zaznaczają się elementy żydowskiego dziedzictwa kulturowego Krakowa, spośród których wymienić należy przede wszystkim synagogi. Najstarszą z nich jest pochodząca z XV w. Synagoga Stara, będąca najstarszą w Polsce oraz jedną z najcenniejszych na świecie. Inną cenną żydowską świątynią jest Synagoga Remus z 1556 r. przy której znajduje się stary żydowski kirkut założony w 1535 r. Na Kazimierzu znajduje się także nowy cmentarz żydowski założony w 1800 roku oraz inne obiekty związane z kulturą żydowską. Przy ulicy Szerokiej mieści się zabytkowy budynek Wielkiej Mykwy (rytualnej łaźni). Natomiast w budynku dawnej fabryki mebli znajduje się Żydowskie Muzeum Galicja. Muzeum to przedstawia historię ponad 800-letniego dziedzictwa kultury żydowskiej w Polsce. Na przeciwległym brzegu Wisły, w dzielnicy Podgórze odnaleźć można ślady po istniejącym w latach 1941-1943 krakowskim getcie.

Liczne ślady obecności swoich grup narodowych znajdują w Krakowie także Niemcy i Austriacy, Ukraińcy oraz Włosi. Opis walorów dziedzictwa powiązanych ze wszystkimi grupami rozsadziłby ramy krótkiego opracowania dlatego tytułem przykładu wymienione zostaną miejsca „ukraińskie”. Związki z Rusią Kijowską rozpoczęły się we wczesnym średniowieczu i miały głównie charakter handlowy (Kraków leżał na szlaku z zachodniej Europy do Kijowa) oraz polityczny (już pierwszy władca, panujący z Krakowa Kazimierz Odnowiciel miał ruską żonę: Dobronegę, która tu żyła i prawdopodobnie została pochowana. Z okresu panowania Władysława Jagiełły pochodzi wschodni wystrój wawelskiej kaplicy Św. Krzyża – dzieło ruskich mistrzów. Z kolei w kaplicy Św. Trójcy pochowana jest

Zofia (Sofia), żona tego władcy. W wiekach XV do XVII wielu Rusinów przybywało do Krakowa na studia, a ich elita na królewski dwór wspólnego państwa. W austriackiej Galicji Ukraińcy licznie pojawiali się w Krakowie, drugim po Lwowie ośrodku wspólnego z Polakami kraju koronnego. Dla nich funkcjonowała tu cerkiew unicka pod wezwaniem św. Norberta (przy plantach). Ikonostas do niej miał wykonać sam Jan Matejko. Tu wziął ślub jeden z liderów ukraińskiego podziemia, Stepan Bandera. W ostatniej ćwierci XIX wieku zasłużonym prezydentem Krakowa był etniczny Ukrainiec, Mikołaj (Mykoła) Zyblikiewicz (autor pomysłu krypty zasłużonych na Skałce i inicjator restauracji Sukiennic). Na Cmentarzu Rakowickim znajduje się jego grób, ma także swój pamiątkowy pomnik na Placu Wszystkich Świętych. Najważniejszy ukraiński adres współczesnego Krakowa to kamienica przy ulicy Kanoniczej 15. Znajdują się tam biura Fundacji Św. Włodzimierza i kulturalne centrum życia ukraińskiego w tej części Polski, na które składają się wydawnictwo naukowe, księgarnia Nestor z publikacjami ukraińskimi i o Ukrainie, biblioteka z czytelnią, restauracja Ukraiński Smak z typowym menu tradycyjnej kuchni ukraińskiej, a także czasownia (mała cerkiewka) greckokatolicka pw. Św. Borysa i Gleba, z nowoczesnym ikonostasem autorstwa prof. Jerzego Nowosielskiego i kolekcją sztuki ukraińskiej cerkiewnej.

Turystyka religijna i pielgrzymkowa

Kraków jest jednym z głównych ośrodków turystyki religijnej i pielgrzymkowej w Polsce. Na obszarze miasta zlokalizowanych jest ponad 130 kościołów oraz kilkadziesiąt kaplic, spośród których duża część wyróżnia się wysokimi walorami architektonicznymi. W kilkunastu z tych zabytkowych świątyń znajdują się relikwie świętych i błogosławionych oraz słynące łaskami obrazy. Związanych z nimi jest wiele uroczystości kościelnych o znaczeniu krajowym oraz regionalnym. Za jedną z najstarszych i najważniejszych uznaje się doroczną procesję ku czci św. Stanisława. Pierwszy raz odbyła się ona już w XI w. i prowadziła ze Skałki do Katedry Wawelskiej. Później forma uroczystości uległa zmianie – obecnie procesja wyrusza z Katedry Wawelskiej do kościoła na Skałce, gdzie odbywa się msza, a następnie relikwie świętego ponownie przenoszone są na Wzgórze Wawelskie. W procesji corocznie bierze udział kilka tysięcy wiernych. Także sama Katedra Wawelska (m.in. miejsce pochówki świętej królowej Jadwigi Andegaweńskiej) stanowi jeden z głównych punktów w mieście odwiedzanych przez turystów religijnych i pielgrzymów. Do takich miejsc zalicza się także Pałac Arcybiskupi, stanowiący od XIV w. siedzibę biskupów krakowskich a kojarzony z miejscem, gdzie mieszkał jako biskup krakowski, a potem zatrzymywał się podczas pielgrzymek święty Jan Paweł II.

Najważniejsze z punktu widzenia turystów pielgrzymkowych obiekty zlokalizowane są poza ścisłym centrum miasta. W krakowskich Łagiewnikach mieści się Sanktuarium Bożego Miłosierdzia, centralne sanktuarium tego kultu coraz mocniej rozpowszechniającego się w katolickim świecie, związane z życiem i działalnością świętej mistyczki, siostry Faustyny Kowalskiej. Od lat 40. XX w. jest to miejsce kultu słynącego łaskami obrazu Bożego Miłosierdzia oraz grobu Świętej. Aktualnie w pobliżu Sanktuarium powstaje nowy kompleks - Sanktuarium św. Jana Pawła II. Przybywający do Krakowa turyści i pielgrzymi mogą także skorzystać z przygotowanych i opracowanych ścieżek turystycznych, poświęconych krakowskiemu Świętemu oraz Janowi Pawłowi II.

Kraków był także ważnym ośrodkiem pielgrzymek papieskich do Polski. Spośród ośmiu pielgrzymek Jana Pawła II do Ojczyzny, podczas siedmiu z nich papież odwiedzał Kraków. Ponadto Kraków był miejscem pielgrzymki jego następcy, Benedykta XVI. Większość publicznych celebr podczas tych papieskich wizyt odbywała się na krakowskich Błoniach (w 1979, 1983, 1997, 2002, 2006 r.), dlatego są one często odwiedzane przez turystów religijnych. Obecnie w miejscu gdzie budowano ołtarze mieści się gład upamiętniający te wydarzenia. Kraków będzie także miejscem ważnych uroczystości religijnych w 2016 r. ponieważ odbędą się wówczas w nim Światowe Dni Młodzieży.

Poza obiektami pielgrzymów przyciągają eventy religijne (jak Odpust Św. Stanisława w maju czy uroczystości z okazji Święta Miłosierdzia Bożego, w tydzień po Wielkanocy), a atrakcjami dla nich oraz pozostałych turystów zainteresowanych tematyką religijną trasy miejskie, takie jak: Trasa Św. Stanisława, Krakowski Szlak Świętych czy Trasa Św. Faustyny.

Popularna turystyka eventowa

W Krakowie każdego roku odbywa się kilkadziesiąt eventów tego typu o znaczeniu międzynarodowym i krajowym. Do największych festiwali odbywających się w Krakowie należy zaliczyć Live Music Festival, podczas którego można uczestniczyć w występach znanych gwiazd muzyki pop, rocka oraz hip-hop. Od początku organizowania festiwalu, czyli od 2006 r., na krakowskiej scenie można było zobaczyć m.in. Rihannę czy 50 Centa. W ostatnich edycjach festiwalu, odbywającego się na terenie Muzeum Lotnictwa Polskiego, uczestniczyło ok. 45 tys. fanów. Od 2003 r. pod koniec października odbywa się Unsound Festival, podczas którego rozbrzmiewa muzyka postępową. Kolejnym ważnym krakowskim festiwalem muzycznym jest Festiwal Sacrum Profanum, na którym występują artyści reprezentujący muzykę współczesną oraz alternatywną. Stałym punktem programu dla miłośników muzyki są także organizowane we współczesnej formie od 1992 roku „Wianki”, które są jedną z największych imprez plenerowych w Polsce. Impreza ta łączy elementy koncertu i widowiska nawiązującego do tradycji nocy świętojańskiej. W wydarzeniu brało już udział wielu znanych polskich i zagranicznych artystów m.in. Maryla Rodowicz, Kayah, De Mono czy Lenny Kravitz. Kraków to jednak także Crossroads Festival, podczas którego prezentują się najlepsi polscy i zagraniczni artyści sceny ento i world music.

Kraków jest miejscem odbywania nie tylko imprez muzycznych, ale także filmowych. Do największych z nich zalicza się Międzynarodowy Festiwal Filmowy Etiuda&Anima, podczas którego dochodzi do konfrontacji osiągnięć studentów szkół filmowych i artystycznych z całego świata. W ramach festiwalu prezentowany jest także dorobek twórców animacji artystycznej. Głównym wydarzeniem festiwalu są konkursy w dwóch tytułowych kategoriach imprezy, ponadto towarzyszą mu liczne dodatkowe wydarzenia. Drugim ważnym wydarzeniem filmowym jest Krakowski Festiwal Filmowy, w trakcie którego prezentowane są filmy dokumentalne, animowane oraz krótkie fabuły. W trakcie ośmiu dni trwania festiwalu prezentowanych jest ok. 250 filmów, wyświetlanych w specjalnych sesjach konkursowych oraz w pokazach specjalnych.

Poza tym w Krakowie odbywa się Międzynarodowy Festiwal Teatrów Ulicznych - Street Art, podczas którego prezentowane są różne dziedziny sztuki, a także Krakowski Festiwal Górski, w trakcie którego odbywa się konkurs filmu górskiego. Ponadto w czerwcu odbywa się Jarmark Świętojański – w jego ramach nad Wisłą powstaje historyczne miasteczko, w którym rzemieślnicy i artyści prezentują staropolskie zwyczaje, tradycje, rzemiosło oraz taniec.

W Krakowie odbywa się także Małopolski Festiwal Smaku, promujący kulinarne produkty regionalne tego regionu Polski. W ramach festiwalu w sześciu miejscowościach województwa (w tym także w Krakowie) odbywają się półfinały: w ramach konkursu wyłaniane są najlepsze potrawy w poszczególnych regionach. Finał konkursu odbywa się w końcu sierpnia w Krakowie na Placu Wolnica.

Turystyka kulturowo-przyrodnicza

Kraków wraz z ziemskim powiatem krakowskim posiada bardzo wysokie walory środowiska, które wpływają na możliwość rozwijania turystyki kulturowo-przyrodniczej. Najcenniejszym obszarem przyrodniczym jest Ojcowski Park Narodowy, na obszarze którego od 1956 r. ochronie podlega fragment Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej - część Doliny

Prądnika i Sąpowskiej wraz z przyległą do nich wierzchowiną. Na obszarze parku narodowego ochronie podlegają liczne jaskinie a także, uznawane za wizytówki Parku formy skalne: Maczuga Herkulesa oraz Brama Krakowska. Obszar parku stanowi miejsce uprawiania speleologii oraz wspinaczki skałkowej.

Na terenie mikroregionu znajdują się cztery parki krajobrazowe: Bielańsko-Tyniecki, Tenczyński, Rodniański oraz Park Krajobrazowy Dolinki Krakowskie. Ponadto znajduje się tutaj 14 rezerwatów przyrody, spośród nich najbliżej Starego Miasta w samym Krakowie zlokalizowany jest Rezerwat przyrody nieożywionej Bonarka. W rezerwacie tym ochronie podlegają odsłonięcia skał jurajskich, kredowych i trzeciorzędowych, a także kredowa powierzchnia abrazyjna. Do najważniejszych walorów przyrodniczych Krakowa zalicza się także Ogród Botaniczny Uniwersytetu Jagiellońskiego. Ten najstarszy z ogrodów botanicznych w Polsce założony został w 1783 r. na powierzchni 9,6 ha. Na terenie mikroregionu zlokalizowanych jest także wiele ogrodów dworskich oraz rezydencjonalnych. Natomiast w samym Krakowie znajduje się kilkadziesiąt parków miejskich oraz innych terenów zielonych. Spośród zabytkowych układów ogrodowych do najcenniejszych zaliczają się Planty Krakowskie (założone w XIX wieku w miejscu dawnej fosy) otaczające Stare Miasto, Park im. Henryka Jordana oraz Park Krakowski. Natomiast spośród pozostałych parków warto odwiedzić największy w Krakowie Park Lotników Polskich o powierzchni przeszło 59 ha.

Na wschód od Starego Miasta znajduje się także ważny kompleks zieleni miejskiej – Błonia Krakowskie, będące jedną z największych (o powierzchni 48 ha) w Europie łąką mieszczącą się w centrum miasta. Naturalną kontynuację Błoni stanowi porastający na powierzchni 419 ha zrab Słowińca - Las Wolski. Na jego obszarze mieszczą się dwa z krakowskich kopców – Piłsudskiego i Kościuszki oraz krakowskie ZOO.

Cenny obszar przyrodniczo-kulturowy miasta znajduje się także nad Wisłą. Rozciągające się tam Bulwary Wiślane stanowią bowiem ważny obszar rekreacyjno-wypoczynkowy dla mieszkańców miasta. Drugim takim obszarem w sąsiedztwie centrum miasta jest Zakrzówek. W obrębie mieszczącego się tam zrębu tektonicznego, w miejscu dawnego kamieniołomu znajduje się zalew o powierzchni ok. 12 ha, nad którym wznoszą się pionowe ściany skalne o wysokości dochodzącej do 40 m. Obszar wokół zalewu, a także sąsiednich Skałek Twardowskiego nie został dotychczas zagospodarowany turystycznie, a jedynym mieszczącym się tam ośrodkiem sportowym jest centrum nurkowania. Natomiast sporty wodne na terenie mikroregionu można także uprawiać na zalewie w Kryspinowie. Ważnym walorem przyrodniczym Krakowa jest położenie na obszarze Swoszowic uzdrowiska z dwoma ujęciami wód mineralnych. Wody te bogate są w siarczany, wodor, węgiel, wapń i magnez. Ujęcie wód mineralnych znajduje się w Krakowie także w dawnym uzdrowisku Matecznym, jednak obecnie uzdrowisko funkcjonujące tam w przeszłości jest zamknięte.

Turystyka archeologiczna

Jedną z form turystyki możliwą do uprawiania na obszarze ziemi krakowskiej, a dotychczas bardzo słabo rozpowszechnioną w Polsce jest turystyka archeologiczna. Na obszarze miasta Krakowa do najcenniejszych obiektów związanych z pradziejami oraz początkami kształtowania się miasta zalicza się rezerwat archeologiczno-architektoniczny Wawel Zaginiony oraz nawiązująca do niego wystawa mieszcząca się w XX-wiecznym budynku wnoszącym się na Wzgórzu Wawelskim. Prezentuje ona historię średniowiecznego zagospodarowania tego wzgórza. Drugim ważnym miejscem archeologicznym w Krakowie są podziemia kościoła p.w. św. Wojciecha na Rynku Głównym. Mieszcząca się tam pierwotna świątynia pochodziła z przełomu X i XI w.

Liczną kolekcję znalezisk w ramach nowocześnie urządzonej multimedialnej ekspozycji prezentuje najnowsza wystawa historyczna Krakowa – podziemia krakowskiego rynku,

stworzona in situ w ramach wielkoobszarowego terenu badań. W poszukiwaniu wątków prehistorii na terenie miasta warto odwiedzić owiane legendami dwa krakowskie kopce – Kraka oraz Wandy. Pierwszy z nich upamiętnia legendarnego założyciela miasta, Kraka. Natomiast kopiec Wandy powstał najprawdopodobniej ok. VII-VIII w.

Warte odwiedzenia są także stanowiska archeologiczne mieszczące się na obszarze Ojcowskiego Parku Narodowego oraz w jego sąsiedztwie. Jedno z najcenniejszych z nich znajduje się w Jaskini Wierchowskiej Górnej, w której w czasie wykopalisk odnaleziono fragmenty naczyń, narzędzi i ślady ogniska z epoki neolitu. Warto także odwiedzić Jaskinię Ciemną w której odnaleziono ślady człowieka sprzed 125 tys. lat, grodzisko Okopy w Ojcowie funkcjonujące w neolicie i na początku średniowiecza oraz pozostałości zamku w Białym Kościele z początku XIV w.

Turystyka obiektów przemysłowych i technicznych

Kraków posiada także znaczny potencjał w rozwoju turystyki technicznej, czego przejawem jest wyznaczony w 2006 r. Krakowski Szlak Techniki. Jednym z największych dzieł inżynierskich na obszarze miasta są Bulwary Wiślane wybudowane w XIX i XX w. Na obszarze miasta w ich obrębie po obu brzegach Wisły wytyczonych zostało siedem bulwarów. To dzieło hydrotechniki wpłynęło na znaczne przekształcenie sieci hydrograficznej na obszarze miasta. Przed jego wykonaniem rzeka płynęła bowiem wzdłuż dzisiejszych Plant Dietlowskich i dalej Aleją Daszyńskiego, a po zasypaniu starego koryta nowy jej nurt skierowany został do tzw. Zakazimierki. Nad Wisłą pomiędzy Kazimierzem a Podgórzem rozciągnięty został niemal 150 metrowej długości łukowy most Piłsudskiego o konstrukcji z stalowej kratownicy. Wznosi się on na miejscu starego mostu Podgórskiego, który funkcjonował w latach 1850-1925 i zastąpił jeszcze starszą przeprawę zniszczoną podczas wielkiej powodzi w 1813 r. Do dnia dzisiejszego zachował się po tym moście jeden z kamiennych przyczółków. Natomiast zachowanym do dzisiaj ważnym krakowskim wiaduktem kolejowym jest wznoszący się nad starym korytem Wisły wiadukt na Grzegórkach.

Ważnym obiektem związanym z historią rozwoju techniki w Krakowie jest gmach Głównego Dworca kolejowego wybudowanego w latach 1844-1847. W sąsiedztwie dworca przy ul. Lubicz wznosi się budynek Browaru Kraków, wybudowany w 1840 r. w stylu eklektycznym, który obecnie stanowi część stylizowanego osiedla handlowo-mieszkaniowego. Na jego obszarze zachowały się m.in. budynek administracyjny, dawna słodownia oraz 37-metrowy komin. Przy gmachu Teatru im. J. Słowackiego znajduje się elektrownia teatru miejskiego, wybudowana w stylu neorenesansowym w 1893 r. (obecnie w jej wnętrzu mieści się Scena Miniatura).

Przy Plantach Krakowskich wznosi się wybudowana z czerwonej cegły w latach 1877-1879 w stylu neogotyckim strażnica pożarnicza, natomiast przy ul. św. Wawrzyńca mieści się zabytkowa zajezdnia tramwajowa. Ważnym zabytkiem techniki w Krakowie jest także wybudowana w połowie XIX w. Gazownia Miejska, powstała końcem XIX w. elektrownia podgórska oraz wybudowana na początku XX w. elektrownia krakowska.

Jednak najważniejszym walorem turystyki industrialnej jest miasto w mieście, zbudowane w okresie PRL dla obsługi ówczesnie największego polskiego zakładu metalurgicznego - Nowa Huta. Jakkolwiek miasto jest pomnikiem nietrafionej polityki i reliktem walki z tradycyjnie antykomunistyczną metropolią, niektóre jego rozwiązania urbanistyczne do dziś budzą podziw także gości z zachodu. W nowej hucie organizowane są wycieczki po ulicach, odwiedza się także tematyczne ekspozycje, w tym Muzeum PRL urządzone w samym centrum socrealistycznej zabudowy dzielnicy - w dawnym kinie Światowid oraz wystawę Nowa Huta w nowohuckim oddziale muzeum historycznego m. Krakowa, przy Osiedlu Słonecznym 16. Turyści zainteresowani dziedzictwem industrialnym mogą zwiedzić Krakowski Szlak Techniki.

Kulturowa turystyka militarna

Kraków wraz z przyległym powiatem ziemskim posiada znaczne walory do uprawiania turystyki militarnej, co wynika z zachowania licznych budowli tworzących system obronny austriackiej Twierdzy Kraków. Jest to system zabudowań w większości wybudowanych w XIX i początkach XX wieku. Pierwsze elementy obecnej twierdzy powstały już w 1846 r. i obejmowały usypane przez Austriaków wokół Wawelu wały ziemne. Decyzję o budowie Twierdzy Kraków podjęto w 1850 r. W początkowej fazie rozbudowę systemu obronnego opierano na istniejących już umocnieniach, jednakże szybko przystąpiono do budowy nowych. Ogrom prac sprawił iż rozbudowa twierdzy trwała latami, i pełną moc bojową uzyskała ona dopiero po wybuchu I wojny światowej.

Centralną część Twierdzy Kraków stanowi Cytadela wzniesiona na Wzgórzu Wawelskim. Do dziś zachowany w bardzo dobrym stanie pozostał otaczający wzgórze front kleszczowy, dodatkowo wzmocniony dwiema bastiejami-kaponierami od strony ul. Staszewskiego i pod Kurza Stopką. Natomiast wokół miasta rozciągały się dwa pierścienie fortyfikacji militarnych. Wewnętrzny liczył 34 bastiony, forty i szańce, natomiast rozbudowywany w II połowie XIX w. i na początku XX w. pierścień zewnętrzny składał się z 32 fortów różnego typu. Obiekty te wspierało ponadto kilkadziesiąt innych zabudowań militarnych. Zwiedzanie obiektów fortecznych ułatwia oznakowany żółto-czarno-żółtymi znakami „Szlak Twierdzy Kraków”. Obecnie jednak mieszczące się na szlaku obiekty pełnią różne przeznaczenie, co ogranicza możliwości ich zwiedzania. Szlak posiada swoją bogatą w szczegółowe dane broszurę informacyjną, którą można pobrać w punktach Informacji Turystycznej bądź bezpośrednio z internetu.

Istnieje też możliwość zwiedzania dwóch schronów obronnych wybudowanych podczas II wojny światowej. Pierwszy z schronów biernych Regelbau 668 dostępny przez cały rok znajduje się w Młynku, natomiast drugi otwarty w sezonie letnim mieści się w Rudawie. Znajduje się w nim ponadto częściowo odtworzone wyposażenie oraz wystawa poświęcona niemieckim fortyfikacjom z okresu II wojny światowej w okolicy Zabierzowa.

Obiektami interesującymi dla turysty militarnego są także Muzeum Lotnictwa z licznymi oryginalnymi egzemplarzami samolotów bojowych i innych elementów uzbrojenia, Muzeum Armii Krajowej na ul. Wita Stwosza, wawelska zbrojownia ze zbrojami królewskimi i jednym z najbardziej znanych eksponatów broni – legendarnym Szczerbcem, od XIV wieku koronacyjnym mieczem królów Polski. Jest takim obiektem także sama katedra wawelska, z miejscem pochówku słynnych wodzów: Władysława Jagiełły, Jana Sobieskiego, Tadeusza Kościuszki, Józefa Poniatowskiego, marszałka Józefa Piłsudskiego i wodza naczelnego, gen., Władysława Sikorskiego oraz z chorągwiami krzyżackimi spod Grunwaldu zawieszonymi tu niegdyś jako wota z okazji zwycięstwa. Poza Krakowem turystę zainteresują wyżej już wymienione historyczne warownie na Szlaku Orlich Gniazd.

Turystyka żywej historii

Jedną z form turystyki kulturowej, która obecnie na obszarze mikroregionu posiada bardzo marginalny charakter, a cechuje ją potencjał dalszego rozwoju jest turystyka żywej historii. Na obszarze regionu funkcjonuje Grupa Rekonstruktorów Historycznych – Wrzesień 39', gromadząca miłośników sprzętu i umundurowania z okresu II wojny światowej. Organizują oni także rekonstrukcje historyczne. W Krakowie działa także Stowarzyszenie rekonstrukcji historycznej „Poczet Krakowskiej Chorągwi Husarskiej” zajmujące się odtwarzaniem życia codziennego polskiej szlachty. Natomiast kolejną grupą o wielowiekowej tradycji jest Towarzystwo Strzeleckie „Bractwo Kurkowe”, biorące udział w wielu uroczystościach. Co roku organizuje ono konkurs na króla kurkowego.

Ponadto corocznie w czerwcu na Bulwarach Wiślanych organizuje się Jarmark Świętojański, ze wspomnianym powyżej średniowiecznym miasteczkiem, miejsce, w którym w którym rzemieślnicy i artyści odtwarzają staropolskie zwyczaje. We wtorek po Wielkanocy

na Wzgórzu Lasoty w Krakowie odbywa się także tradycyjna impreza o nazwie Rękawka, wiązana z tradycją budowy kopca Kraka. Obecnie organizowany tam festyn nawiązuje do historycznego przebiegu tego święta.

Turystyka kulinarna

Kraków i sąsiednie gminy stanowią ważny teren odbywania podróży kulinarnych. Obszar ten posiada dwa produkty regionalne i tradycyjne wpisane przez Komisję Europejską do Rejestru Chronionych Nazw Pochodzenia i Chronionych Oznaczeń Geograficznych. Tymi produktami są Obwarzanek Krakowski oraz Chleb Prądnicki. W regionie znanych jest jednak wiele innych tradycyjnych produktów jak chociażby kiełbasa lisiecka czy barszcz czerwony krakowski. Okazją do zapoznania się z tymi produktami i tradycyjnymi daniami jest Małopolski Festiwal Smaku, którego finał odbywa się corocznie na Placu Wolnica. Z potrawami regionu krakowskiego można zapoznać się podczas jednego z półfinałów konkursu organizowanego w Krakowie. W sezonie letnim odbywa się także wiele mniejszych imprez o charakterze kulinarnym, jak np. „Najedzeni Fest!”

Inne formy turystyki kulturowej.

Ze względu na bogatą ofertę kulturalną, Kraków jest ośrodkiem turystyki kreatywnej (w tym warsztatów artystycznych i nauki tańca w Willi Decjusza). Wizyta w Krakowie jest także kulminacyjnym punktem kulturowej podróży regionalnej po Małopolsce. Jest on stolicą regionu i miejscem kluczowym dla formowania się jego historycznej tożsamości, posiadającym ważne kolekcje muzealne (m.in. Muzeum Etnograficzne). Odbywają się tu również eventy regionalnego rzemiosła i sztuki (Konkurs Szopek Krakowskich, Targi Sztuki Ludowej, Jarmark Świętojański), kulinariów (wspomniany Festiwal Smaku) oraz łączące folklor muzyczny z muzyką klasyczną i współczesną (krakowskie Wianki Święto Muzyki).